

Siuntio: Laaja hyvinvointikertomus 2013-2017

**Hyvinvointikertomus valtuustokaudelta 2009-2012 ja
hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2013-2017**

**Kertomuksen vastuutaho ja laatijat
(viranhaltijat, luottamushenkilöt, työryhmät):**

Siuntion kunnan hyvinvointityöryhmä

Juha-Pekka Isotupa, kunnanjohtaja
Benita Öberg, perusturvajohtaja
Sannariikka Grönfors, hallinnon suunnittelija
Antti-Pekka Röntynen, kehittämispäällikkö, vs.
hallintojohtaja
Jukka Pietinen, sivistystoimen johtaja
Mia Westerlund, hallinnon suunnittelija
Jorma Skyttä, tekninen johtaja
Emilia Laasonen, hallinnon suunnittelija

SISÄLLYS

Kunnanjohtajan esipuhe	3
Johdanto	5
OSA I PÄÄTTYVÄN VALTUUSTOKAUDEN ARVIOINTI	7
1. Hyvinvointitiedon ja tehtyjen toimenpiteiden arviointi	7
1. Kunnan rakenteet, talous ja elinvoima	7
2. Osallisuus ja vaikuttaminen	9
3. Elämänlaatu ja henkinen hyvinvointi	13
4. Terveys ja toimintakyky	16
5. Turvallisuus	20
6. Opiskelu, työ ja toimeentulo	22
7. Asuminen ja ympäristö	29
8. Kuntalaisten palvelut	31
Lähteet	36
2. Keskeiset opit ja evästykset päättyvältä valtuustokaudelta	37
OSA II TULEVAN VALTUUSTOKAUDEN SUUNNITTELU	38
3. Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset	38
4. Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat	39
5. Suunnitelma hyvinvoinnin edistämisestä alkavalla valtuustokaudella	40
OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY	43

Kunnanjohtajan esipuhe

Kuntien velvollisuuksiin sisältyy laatia lähes sata suunnitelmaa tai kertomusta. Lisäksi vuosittain laaditaan talousarvio ja tilinpäätös, jotka antavat kuvan kunnassa tapahtuneesta ja tulevasta toiminnasta vuositason tasolla, mutta sisältävät tietoa kuitenkin enemmänkin taloudellisesta näkökulmasta. Hyvinvointikertomus tuo enemmän tietoa toiminnasta hyvinvoinnin näkökulmasta, eikä nimestään huolimatta toteuta pelkästään nykytilaa, vaan sisältää kuntalaisten hyvinvointia kehittäviä toimenpiteitä, vahvistaen osaltaan kunnan strategisten tavoitteiden saavuttamista. Hyvinvointikertomus tehdään vähintään kerran valtuustokaudessa.

Hyvinvointikertomuksen painoarvo tulee lisääntymään vielä tulevaisuudessa, jos uusi julkisen hallinnon rakenteellinen uudistus astuu voimaan. Uudistuksessa valtion ja kuntien väliin kaavaillaan itsehallintoalueita, joille siirretään mm. sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen. Kuntien erääksi tehtäväksi on ajateltu hyvinvoinnin ja ennalta ehkäisevän toiminnan edistäminen, joten organisaatioiden väliin tarvitaan hyvinvointikertomuksen kaltainen suunnitelma koordinoimaan tehtäviä.

Laajasti ajateltuna, valtio ja kunnat ovat olemassa parantaakseen kansalaisten hyvinvointia palveluidensa avulla. Suppeassa merkityksessä hyvinvointipalveluilla tarkoitetaan kunnan tarjoamia sosiaali- ja terveyspalveluita. Näillä suppeilla palveluilla on paljon ihmisten hyvinvointia palauttavia tehtäviä, kun taas muilla toimialoilla on ennalta ehkäisevää toimintaa. Kunnan taloudessa sosiaali- ja terveyspalvelut nielevät merkittävän osan menoista ja ennusteiden mukaan tarve palveluille tulee vain kasvamaan, väestön ikääntyessä ja elintason noustessa. Suomen talous ei ole kasvanut, joten paineita menojen supistamiseen on, jotta taloudellinen tasapaino saavutetaan. Hallitus tavoittelee kolmen miljardin euron säästöjä sosiaali- ja terveyspalveluihin rakenteellisin muutoksin, mikä merkinnee palveluiden keskittämistä. Toisaalta sairauksia ennalta ehkäisevässä toiminnassa ja kuntoutuksessa nähdään merkittäviä mahdollisuuksia menojen supistamisessa. Hyvinvointikertomus on osaltaan väline toiminnan ohjaamisessa seurauksien hoidosta syiden ratkomiseen.

Jotta hyvinvoinnin parantumista voidaan ohjata, pitää se määritellä ja olla mitattavissa. Pitkällä jännteellä hyvinvoinnin mittana voidaan pitää pitkää elinikää, joka sisältää hyvän elämän laadun. Toisaalta elämänlaatu lienee myös elinympäristöön ja osittain hetkeen sidottu suhteellinen käsite, joka perustuu yksilöiden suhteelliseen kokemukseen siitä, kuinka hyvin tarpeet on tyydytetty. Maslow'n mukaan ihmisen tarpeille on seuraava hierarkkinen järjestys; fyysiset hengissä säilymisen edellytykset, turvallisuuden tarpeet, yhteenkuuluvuuden ja rakkauden tarpeet, arvonannon tarpeet ja itsensä toteuttamisen tarpeet. Pohjoismaissa hierarkian alimmat tarpeet ovat suurelta osin tyydytetty, jolloin monet hyvinvointia edistävien toimenpiteiden elinikää lisäävät suorat vaikutukset ovat haasteellisia käytännössä osoittaa yksiselitteisesti. Joten hyvinvointikertomuksen toimenpiteet ja niiden vaikutuksien mittaaminen jättää vielä haasteita tuleville kertomuksille.

Siuntion hyvinvointityöryhmässä on ollut edustettuna kaikki kunnan osastot, koska katsomme hyvinvointia laajasti. Työryhmä on onnistunut ensimmäisen kertomuksen laatimisessa hyvin. Kiitän työryhmää kokonaisvaltaisesta otteesta valmisteluun ja erityiskiitos kuuluu työryhmän johtajalle,

joka on luotsannut työryhmää jämakästi. Lisäkiitos kuuluu sihteerille, joka on ohjelman varsinaisesti koonnut ja lopputuloksena on hieno kertomus!

JOHDANTO

Siuntion sosiaali- ja terveystalvetut kuuluivat LOST -sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen vuosina 2009–2012 yhdessä Lohjan, Karjalohjan ja Inkoon kanssa. Tuolloin, vuonna 2010, laadittiin Lohjan kaupungin valtuuston hyväksymä Terve ja hyvinvoiva LOST -ohjelma. Myös Siuntion edustajat osallistuivat sen laatimiseen. Ohjelman tarkoituksena oli kerätä yhteen kokonaisuuteen kuntalaisten elämää ja hyvinvointia koskevaa tietoa. Tietoa pystyttiin vertailemaan alueellisesti ja valtakunnallisesti. Näin pystyttiin todentamaan, mitä kunnat olivat tehneet ja toisaalta suunnittelemaan, miten hyvinvoinnin haasteisiin vastattaisiin tulevaisuudessa.

Keväällä 2015 kokoontuneessa Siuntion kunnan hyvinvointityöryhmässä päätettiin, että jatkossa hyvinvointitiedon kokoamisessa käytetään Sosiaali- ja terveysministeriön, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen, Kuntaliiton ja Kaste-hankkeen yhteistyönä kehittämää sähköistä hyvinvointikertomusta. Kertomukseen päivitetään kaikki kunnan hyvinvointi-indikaattoreista saatava tieto. Sähköinen hyvinvointikertomus on maksuton, internetissä toimiva työväline, jolla kunnat voivat valmistella sekä kerran valtuustokaudessa laadittavan laajan hyvinvointikertomuksen että vuosittaiset raportoinnit valtuustolle. Suomen kunnat ovat laajasti ottaneet kertomuksen käyttöön. Hyväksytyt hyvinvointikertomukset ovat luettavissa osoitteessa <http://www.hyvinvointikertomus.fi>

Mikä hyvinvointikertomus on?

Hyvinvointikertomus on kunnan hyvinvointijohtamisen työväline ja poliittisen päätöksenteon tuki, joka toimii kunnan strategiatyön sekä toiminnan ja talouden suunnittelun yhtenä perustana. Käytännössä hyvinvointikertomus on ymmärrettävään muotoon kirjoitettu tiivis asiakirja, joka valmistellaan kunnan eri hallinnon alojen asiantuntijoiden yhteistyönä. Hyvinvointikertomus sisältää:

1. katsauksen kuntalaisten hyvinvointiin ja siihen vaikuttaviin tekijöihin
2. suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä
3. arvioinnin toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoiminnasta ja hyvinvointipolitiikasta

Miksi hyvinvointikertomus valmistellaan?

Hyvinvointikertomuksen valmistelulle on kolme tärkeää perustelua:

- * kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen tukee ihmisoikeuksien toteutumista
- * kuntalaki edellyttää kunnilta asukkaiden hyvinvoinnin edistämistä. Hyvinvointikertomus tukee tätä tehtävää tarjoamalla työvälineen hyvinvointitarpeiden kartoittamiseen, hyvinvoinnin edistämisen suunnitelman tekemiseen sekä saavutusten ja toteutettujen toimenpiteiden arviointiin
- * terveydenhuoltolaki velvoittaa kuntia tekemään hyvinvointikertomuksen. Lain pykälässä 2 todetaan, että kunnanvaltuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava laaja hyvinvointikertomus ja kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain. Myös sosiaalihuoltolaissa on sama velvoite.

Mitä hyvinvointi ja sen edistäminen on?

Laajassa merkityksessä voidaan ajatella hyvinvoinnin viittaavan siihen, *mitä meillä on kun elämme elämää joka on meille hyvää*. Vuosituhansien pohtimisen jälkeen ollaan edelleen erimielisiä siitä, mistä hyvinvoinnissa tarkkaan ottaen on kysymys. Määritelmään vaikuttaa mm. tieteenala, jonka näkökulmasta asiaa tarkastellaan. Nykyään *hyvinvointi nähdään moniulotteisena, eri tekijäistä koostuvana ilmiönä*.

Lähde: Hoffrén ym. 2010

Kuntien hyvinvointikertomus-hankkeen asiantuntijoiden työryhmä on päättänyt hyvinvoinnin määrittelemisessä seuraavaan: *"Hyvinvointi on ihmisen fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, emotionaalista ja hengellistä hyvää oloa, joka on ihmisen itsensä, hänelle lähteisten ihmisten sekä yhteiskuntapolitiikan, palvelujärjestelmän toiminnan ja lähiympäristön tulosta. Hyvinvoinnin kokemus koostuu jokaisen itselleen tärkeäksi kokemista asioista. Hyvinvointi merkitsee erilaisia asioita ihmisille elämänkaaren eri vaiheissa"*

Lähde: Perttilä ym. 2010

Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan eri toimialojen yhteistyössä toteuttamaa:

- * yksilöön, perheeseen, yhteisöihin, väestöön ja näiden elinympäristöihin kohdistuvaa toimintaa
- * sosiaalista hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta tukevaa ja lisäävää toimintaa sekä
- * köyhyyttä, syrjäytymistä ja muista sosiaalisia haittoja ehkäisevä ja vähentävää toimintaa sekä
- * suunnitelmallista voimavarojen kohdentamista hyvinvointia edistävällä tavalla

Hyvinvoinnin kokemus on myös subjektiivista ja kukin kokee sen omalla kohdallaan yksilöllisesti. Hyvinvoinnin tarkasteluun on tarpeen sisällyttää myös jokaisen kuntalaisen oma vastuu hyvinvoinnin edistämisestä ja ylläpitämisestä.

Hyvinvointikertomuksen luettavuus

Hyvinvointikertomus on jaettu kolmeen osioon:

- * OSA I Päättävän valtuustokauden arviointi. Osiossa esitellään tämän hetkinen kuntalaisten hyvinvointitieto. Hyvinvointitiedot päivittyvät eri tilastorekistereistä sen mukaan miten rekistereitä valtakunnallisesti kerätään. Tähän hyvinvointikertomukseen on kerätty hyvinvointitietoa vuosilta 2009-2014.
- * OSA II Tulevan valtuustokauden suunnittelu. Osiossa määritellään strategiasta nousevat painopistealueet ja kehittämiskohteet ja niiden pohjalta laaditaan suunnitelma tulevalle valtuustokaudelle. Suunnitelma koskee vuosia 2016-2017.
- * OSA III Valtuustokäsittely. Valtuustokäsittelyn jälkeen osioon kirjataan päivämäärä, jolloin valtuusto on virallisesti hyväksynyt hyvinvointikertomuksen.

Vertailukunnat

Aluksi oli tarkoitus ottaa vertailukunniksi suunnilleen saman kokoisia kaksikielisiä kuntia. Kunnat, jotka olisivat täyttäneet nämä kriteerit, eivät olleet tehneet sähköistä hyvinvointikertomusta. Siksi päädyttiin valitsemaan vertailukunnaksi Lohja ja muut entiset LOST-kunnat, jotka sijaitsevat samalla alueella ja joiden kanssa on yhteistä historiaa mm. hyvinvointikertomukseen liittyvien asioiden osalta.

OSA I PÄÄTTYVÄN VALTUUSTOKAUDEN ARVIOINTI

1. Hyvinvointitiedon ja tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Yhteenveto ja johtopäätökset havainnoista ja arvioinneista

Yhteenveto ja johtopäätökset hyvinvointitietopakettien indikaattoreista ja alueella tehdyistä selvityksistä on tehty kertomuksen jaottelun mukaisesti seuraavasti:

1. Kunnan rakenteet, talous ja elinvoima
2. Osallisuus ja vaikuttaminen
3. Elämänlaatu ja henkinen hyvinvointi
4. Terveys ja toimintakyky
5. Turvallisuus
6. Opiskelu, työ ja toimeentulo
7. Asuminen ja ympäristö
8. Kuntalaisten palvelut

1. KUNNAN RAKENTEET, TALOUS JA ELINVOIMA

Siuntio tarjoaa asukkailleen luonnonläheisen ja turvallisen asuinympäristön lähellä pääkaupunkiseutua. Maapinta-alaltaan Siuntion on 1.1.2013 ilmoitettu olevan 241 km² kokoinen (Inkoo 350km², Lohja 81,3 km², koko maa 303 891 km²). Kunta on pääasiassa maaseutumainen, sillä sen taajama-aste on 1.1.2012 ollut 47,4%. Vertailukunnissa taajama-aste on ollut tuolloin Inkoossa 40,5%, Lohjalla 81,3% ja koko maassa 84,7%.

Lähteet: Tilastokeskus.

Väestö

Siuntiossa on noin 6 200 asukasta ja asukasluvu on edelleen kasvussa. Siuntion väestön lukumäärä oli 31.12.2013 Tilastokeskuksen tietojen mukaan 6 183, kasvua edelliseen vuoteen oli 5 asukasta. Siuntion väestön muutos 2000-2013 on ollut keskimäärin 1,9% vuodessa. Vuoden 2014 elokuun lopussa Siuntiossa oli yhteensä 6 223 asukasta. Tilastokeskuksen ennusteen perusteella väestönkasvu tulee olemaan nopeaa Siuntiossa. Ennusteen mukaan Siuntion kunnan väestö tulisi kasvamaan vuoteen 2020 mennessä noin 1000 hengellä, jolloin Siuntiossa asuisi 7 169 henkilöä. Ennusteeseen tulee suhtautua kuitenkin varauksella, koska todellinen kasvu on ollut vuosina 2013 ja 2014 selkeästi ennustetta hitaampaa. Vuoden 2013 kasvuvauhti on ollut koko 2000-luvun hitain (0,1%).

Lähde: Siuntion kunnan talousarvio 2015

Idyllinen kunta on erityisesti lapsiperheiden suosiossa. Siuntiossa on 31.12.2013 asunut 1792 perhettä ja syntyneiden enemmisyys on samana vuonna ollut 21 henkilöä. Tilastokeskuksen 31.12.2013 päivitettyjen tietojen mukaan 0-14 -vuotiaiden osuus väestöstä on ollut Siuntiossa 21,3%, mikä on selvästi enemmän alueellisesti ja valtakunnallisesti tarkasteltuna: Inkoossa vastaava luku on ollut 18,4%, Lohjalla 17,9% ja koko maassa 16,4%. 15-64 -vuotiaiden osuus on

ollut samaa luokkaa kuin muuallakin eli 64,1% (Inkoossa 61,1%, Lohjalla 62,8%, koko maassa 64,2%). Sen sijaan 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä (14,6%) on ollut hieman keskimääräistä matalampi (Inkoo 20,5%, Lohja 19,2%, koko maa 19,4%).

Lähteet: Tilastokeskus.

Lapsiperheiden lukumäärä on laskenut hieman vuodesta 2009, mutta pysynyt viimevuosina suunnilleen samalla tasolla.

TAULUKKO 1: Lapsiperheet Siuntiossa vuosina 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Perheitä yhteensä	1743	1763	1774	1780	1792	1807
Lapsiperheitä	830	811	802	801	802	804

Lähde: Tilastokeskus.

Siuntion kunta järjestää palveluita molemmilla kotimaisilla kielillä. Ruotsinkielisten osuus väestöstä on selvästi korkeampi valtakunnallisesti tarkasteltuna; 31.12.2013 Siuntion väestöstä 29,6% oli ruotsinkielisiä. Inkoossa ruotsinkielisiä oli tuolloin 54,3% väestöstä, Lohjalla 3,5% ja koko maassa 5,3%. Ulkomaisten kansalaisten osuus oli tuolloin samaa luokkaa kuin muuallakin Suomessa (Siuntio 3,4%, Inkoo 2,4%, Lohja 2,8%, koko maa 3,8%).

Lähteet: Tilastokeskus.

15v täyttäneestä väestöstä vähintään keskiasteen tutkinnon suorittaneiden osuus oli Siuntiossa 69,1% (Inkoossa 69,0%, Lohjalla 65,3%, koko maassa 69,4%). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15v täyttäneistä oli Siuntiossa keskimääräistä korkeampi 34,1% (Inkoossa 32,3%, Lohjalla 25,9%, koko maassa 29,3%). Nämä tiedot ovat päivitetty 31.12.2013.

Lähteet: Tilastokeskus.

Yleinen talouskehitys

Suomen talouden ennustetaan kasvavan väin vähän vuonna 2015. Rahoituslaitosten ennusteet vuoden 2015 bruttokansantuotteen kehityksestä vaihtelevat -1.0 - 1.6 prosentin välillä. Kasvun vähäisyyttä selittävät vientimarkkinoiden heikentyneet näkymät sekä kotimaisen kysynnän olematon kasvu. Vientimarkkinoiden kasvun suurimpana esteenä on maailmantalouden epävakaus. Taloudellinen tilanne heijastuu suoraan työttömyyteen, mikä näyttää kasvavan edelleen. Olosuhteisiin nähden työttömyyden kasvu on kuitenkin vähäistä.

Talouden heikko kasvu heijastuu myös valtion säästötoimenpiteiden ja verotulojen kautta suoraan kuntatalouteen. Kuntatalouden kiristyminen ja kuntien tehtävämäärän kasvaminen asettavat kunnille suuria taloudellisia haasteita tulevina vuosina. Vuonna 2015 kuntien työttömyydenhoitokustannukset nousevat työttömyyden kasvun lisäksi myös siksi, että tehtäväjakoja muutetaan.

Lähde: Siuntion kunnan talousarvio 2015

Vielä vuonna 2011 valtionveronalaiset tulot ovat Siuntiossa olleet keskimääräistä suuremmat; 31 686€/ tulonsaaja/ vuosi, kun Inkoossa vastaava luku on ollut 30 536€, Lohjalla 28 212€ ja koko

maassa 26 555€.

Lähteet: Tilastokeskus.

Alueellisesti ja valtakunnallisesti tarkasteltuna Siuntion kunnan lainakanta on ollut keskimääräistä korkeampi vuosien 2010-2014 välillä.

TAULUKKO 2: Lainakanta €/asukas vuosina 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Siuntio	2 754	2 565	3 020	3 280	3596
Inkoo	3 020	2 502	2 812	2 582	3172
Lohja	1 410	1 451	1 649	1 703	1984
Koko maa	1 957	2 037	2 261	2 540	ei tietoa

Lähteet: Tilastokeskus 2010-2013. Kuntien kotisivuilta v2014 tiedot:

Siuntio: http://www.siuntio.fi/default.asp?id_sivu=322&alasivu=322&kieli=246

Inkoo: http://www.inkoo.fi/files/1186/Balansbok_2014_FMG_280515.pdf

Lohja: http://www.lohja.fi/Liitetiedostot/Strategiat/TP2014_kv13515.pdf

Taloudellinen tilanne Siuntiossa

Siuntion kunnan taloudellinen tilanne on ollut haastava koko 2000-luvun. Vuosina 2000-2008 kunta on tehnyt kahta vuotta lukuun ottamatta alijäämäisen tuloksen ja kolminkertaistanut lainakantansa 6,2 miljoonasta eurosta 18,1 miljoonaan euroon. Vuosina 2008-2011 kunta sai käännettyä taloudellisen tilanteensa nousuun ja vähennettyä lainakantansa noin 15,7 miljoonaan euroon. Lainakannan vähentämistä edesauttoi investointien maltillinen taso. Siuntion kunnan taloudellinen tilanne kääntyi kuitenkin, alijäämäisen tuloksen myötä, uudelleen laskuun vuonna 2012.

Vuonna 2013 valtuusto hyväksyi talousarvion yhteydessä erillisen talouden tasapainotusohjelman, jossa kunnan taseessa oleva kumulatiivinen alijäämä saadaan katettua 2014-2017. Vuonna 2013 Siuntion kunta teki positiivisen tuloksen, mikä laski kumulatiivisen alijäämän 610 635,40 euroon. Samana vuonna lainakanta nousi 20 184 358 euroon. Vuonna 2014 suurimmaksi haasteeksi talousarvion toteutumiselle on muodostunut käyttöomaisuuden myynnin heikkeneminen.

Lähde: Siuntion kunnan talousarvio 2015

2. OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN

Kuntalaisen osallistumisoikeus ja vaikuttamisen mahdollisuudet on turvattu useissa laeissa. Sanotaan, että kuntalaisten näkökulman välittyminen asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon on elinvoimaisten ja toimintakykyisten kuntien kivijalka sekä edellytys paikallisiin tarpeisiin vastaavien palvelujen järjestämiselle ja kehittämiselle. Kuntalaisella on useita keinoja osallistua

kunnan toimintaan mm. erilaisten kansalaisjärjestöjen ja yhdistysten, asiantuntijaneuvostojen, oppilaskuntien, mielipidekirjoittelun ja aloitekäytäntöjen kautta.

Lähde: Vallakas 2009: 19-30

Ehkä tunnetuin vaikuttamiskanava on äänestämisen. Äänestämistä kuvaava indikaattori on äänestysaktiivisuus. Siuntiossa vuoden 2012 kunnallisvaaleissa äänestysaktiivisuus oli 69,7% mikä on vuodesta 2008 noussut 4% verran (65,7%).

Lähde: Tilastokeskus.

Perusturvalautakunnan alaisuudessa toimivat vanhus- ja vammaisneuvostot. Neuvostot voivat tehdä aloitteita, mutta eivät osallistu päätöksentekoon.

Vammaisneuvoston tarkoituksena on toimia vammaisten henkilöiden, heidän omaistensa ja vammaisjärjestöjen sekä kunnan eri toimialojen yhteistyöelimenä. Vammaisneuvosto pyrkii olemaan proaktiivinen ja kuulemaan vammaisten kuntalaisten ja heidän omaistensa mielipiteitä ja toiveita. Tarkoituksena on toimia mahdollisimman joustavasti ja reagoida yhteistyön kautta nouseviin uusiin ideoihin sekä tarttua ajankohtaisiin aiheisiin. Tavoitteena on seurata yhteiskunnallista keskustelua ja vaikuttaa vammaisten henkilöiden asemaan, oikeuksiin ja tasavertaiseen elämään.

Vanhusneuvoston tehtävänä on seurata ja edistää iäkkäiden henkilöiden kannalta kunnan eri aloilla tapahtuvaa toimintaa. Neuvostolle annetaan mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen kannalta. Vanhusneuvostolla on oikeus saada tietoa kunnassa valmisteltavista iäkkään väestön kannalta merkityksellisistä asioista.

Lasten päivähoidosta annetun lain nimi muuttui 1.8.2015 alkaen varhaiskasvatuslaiksi. Varhaiskasvatusta koskeva lainsäädäntö on uudistettu vuoden 1973 jälkeen ja uudistuksen ensimmäisen vaiheen lakimuutokset vahvistettiin 8.5.2015. Muuttuneessa varhaiskasvatuslaissa on lisätty säännökset koskien lasten ja vanhempien osallisuutta ja vaikuttamista ja niiden vahvistamista. Lapsen mielipide ja toivomukset on selvitettävä suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa lapsen varhaiskasvatusta, ja vastaavasti lapsen vanhemmille ja muille huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatukseen sekä toimintayksikön varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin.

Lähde: Varhaiskasvatuslaki 2 a § (8.5.2015/580)

Vuonna 2006 voimaantulleen nuorisolain (72/2006) mukaan nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Nuorisolain 8§ mukaan nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. Lisäksi vuonna 2015 voimaantullut uusi kuntalaki (410/2015) edellyttää, että kunnanhallitus asettaa nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi nuorisovaltuuston tai vastaavan nuorten vaikuttajaryhmän ja huolehtii sen toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuustoa ja kunnan asukkaiden osallistumisoikeuksia koskeva luku tulee voimaan seuraavan valtuustokauden alusta eli 1.6.2017 lukien.

Nuorisovaltuustot edustavat kunnan nuoria kunnallisessa päätöksenteossa. Demokraattisesti valittujen nuorisovaltuustojen tehtävänä on tuoda nuorten ääni kuuluviin, ottaa kantaa ajankohtaisiin asioihin sekä tehdä aloitteita ja kannanottoja. Nuorisovaltuustojen tarkoituksena on myös tiedottaa nuoria kunnan päättäjien toiminnasta sekä auttaa nuoria löytämään keinoja vaikuttaa. Lisäksi ne edistävät vuoropuhelua nuorten ja päättäjien välillä ja ottavat nuoret aidosti mukaan yhteiseen päätöksentekoprosessiin. Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa. Siuntiossa on tarkoitus perustaa nuorisovaltuusto, mutta varsinaista päätöstä siitä ei ole vielä tehty. Asia on valmistelussa.

Lisäksi uuden liikuntalain (390/2015) mukaan kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalaisia säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista.

Sosiaalitalo on vuonna 2011 laatinut kuntalaiskyselyyn pohjautuvan selvityksen Länsi-Uudenmaan kuntalaisten hyvinvointiin ja palveluihin liittyvistä kokemuksista. Selvityksessä kartoitettiin mm. kuntalaisten kokemaa osallisuutta kunnalliseen päätöksentekoon ja palvelujen kehittämiseen. Vastaajista 14 % koki, että kuntalaisten mielipiteet huomioitiin palveluja kehitettäessä. Vastaavasti 61 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että kuntalaisten mielipiteitä ei huomioitu. Joka neljäs vastaajista tiesi, kuinka asuinkunnan asioihin voi vaikuttaa, mutta joka toisella vastaajalla tällaista tietoa ei ollut.

Lähde: Länsi-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalo 2011

Vuoden 2014 vastaavassa selvityksessä kaikista siuntiolaisista vastaajista 44% ei tiennyt, kuinka vaikuttaa asuinkuntansa asioihin. Kolmannes (33%) vastaajista sen sijaan koki tietävänsä vaikutusmahdollisuuksistaan. Siuntiossa tietämys on kasvanut hieman vuodesta 2010, jolloin 54% tiesi ja 20% ei tiennyt vaikutusmahdollisuuksistaan.

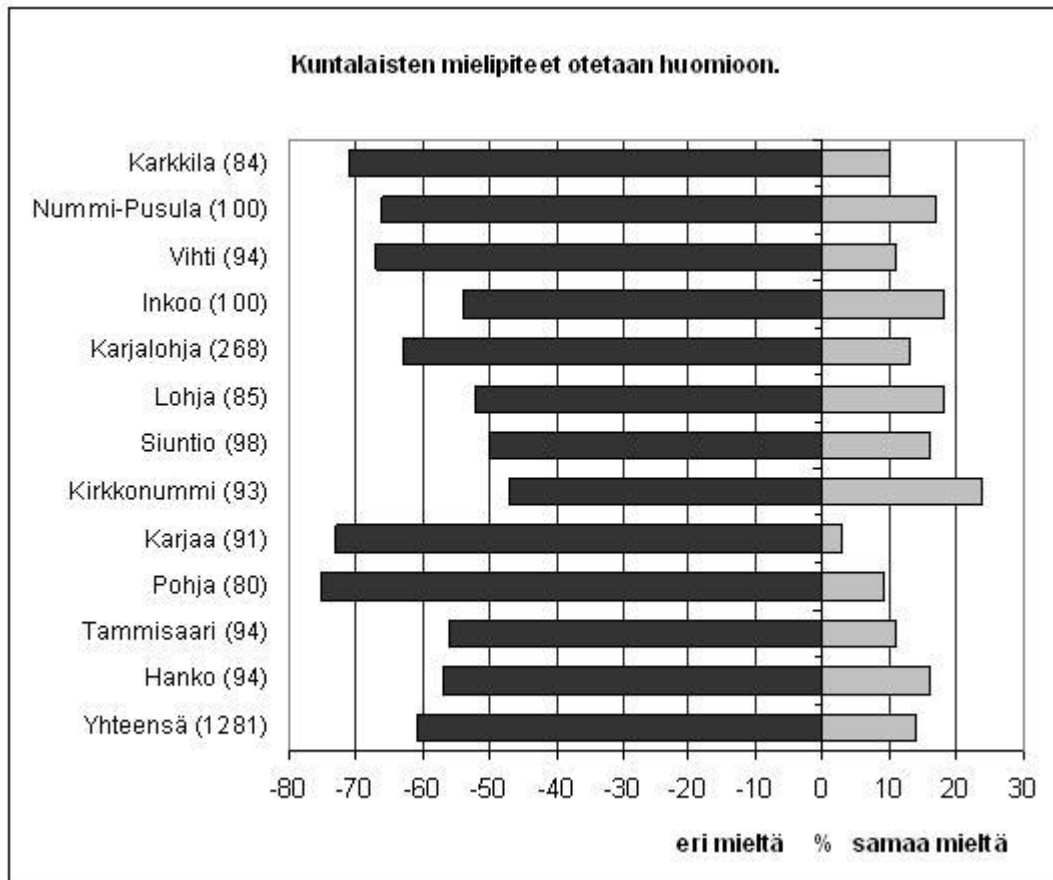
Lähde: Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalo 2014

Kuulluksi tulemisen kokemukseen vaikuttivat sukupolvi ja työmarkkina-asema. Vanhimmassa (75 vuotta täyttäneet) ikäryhmässä niiden osuus, jotka uskoivat kuntalaisten tulevan kuulluksi, oli kolme kertaa suurempi kuin 30-64 -vuotiaiden ikäryhmässä. Eläkeikäiset kokivat myös työikäisiä useammin tietävänsä, kuinka vaikuttaa kotikuntansa asioihin. Alle 30 vuotiaista vain 14 prosenttia tiesi vaikutuskeinoista, kun eläkeikäisissä vastaava osuus oli kaksi kertaa suurempi. Työttömistä ja kotona lapsia hoitavista juuri kukaan ei uskonut kuntalaisen mielipiteen tulevan huomioiduksi, kun työllisistä näin uskoi joka kymmenes ja eläkeläisistä ja opiskelijoista joka viides. Hieman yllättäen vieraskieliset olivat suomen- ja ruotsinkielisiä useammin sitä mieltä, että kuntalaisten mielipiteet huomioitiin palvelujen kehittämisessä.

Lähde: Länsi-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalo 2011

KUVA 1: Kuntalaisten mielipiteet otetaan huomioon (Sosiaalitalo 2011)

Vastaajien näkemykset erosivat kuntakohtaisesti. Kaikissa kunnissa niiden osuus, jotka eivät uskoneet kunnan kuulevan kuntalaisten mielipiteitä oli merkittävästi suurempi kuin niiden, jotka uskoivat kuntalaisten näkemysten tulevan huomioituksi palveluja kehitettäessä.

Lähde: Länsi-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalo 2011

Myöskään sosiaalitalon vuonna 2014 teettämässä selvityksessä luottamus kunnan toimintaan ei ollut kovin vahvaa. Luottamus kunnan toimintaan on toisaalta hieman kasvanut vuodesta 2010. Siuntiossa 43% vastaajista luotti yleisesti kunnan toimintaan ja 27% ei luottanut. Kaikista vastaajista 43% ei kuitenkaan luottanut, että yhteistyöelimillä, kuten vammais- ja vanhusneuvostoilla, olisi vaikutusta päätöksentekoon. Epäluottamus kuntalaisten mielipiteiden huomioimisesta päätöksenteossa on kasvanut: vuonna 2014 siuntiolaisista vastaajista 59% (vuonna 2010: 40%) oli sitä mieltä, ettei kunta ota heidän mielipidettään huomioon kunnallisten palveluiden kehittämisessä ja vain 22% (vuonna 2010: 16%) koki, että heidän mielipiteensä huomioidaan.

Lähde: Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalo 2014

Sivistysosaston tuottamien palvelujen asiakkaat voivat osallistua ja vaikuttaa päivittäisellä vuorovaikutuksella päivähoitossa sekä kouluissa esim. Wilman eli perusopetuksen hallinto-ohjelman kautta, vanhempainilloissa ja vanhempain varteissa. Lisäksi huoltajien kanssa tehdään laatu-arviointia ja opetussuunnitelmaan liittyen tehdään kyselyjä vanhemmille. Nuorisotyön arjessa vaikuttaminen on jokapäiväistä, samoin kirjaston ja liikuntapalveluiden asiakkaiden

vaikuttaminen on helppoa.

Kouluissa on käytössä myös ns. osallistava suunnittelu. Siinä esim. sivistystoimenjohtaja tekee jostakin uudesta asiasta esityksen, johon pyydetään oppilaskunnan kannanottoa, jonka perusteella tehdään päätös.

THL toteuttaa joka kolmas vuosi kouluterveyskyselyitä peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaille. Sen tulokset vuosina 2010 ja 2013 liittyen nuorten osallisuuteen ja vaikuttamiseen kertovat mm. seuraavaa:

TAULUKKO 3: 8. ja 9. luokkalaisten kouluterveyskyselyn tuloksia koskien osallisuutta ja vaikuttamista vuosina 2010 ja 2013 (% oppilaista)

	Kunta	2010	2013
Oppilaiden mielipiteitä ei huomioida koulutyön kehittämisessä	Siuntio	36,2	52,7
	Lohja	55,1	41,7
	Kirkkonummi	51,4	40,4
	Koko maa	48,0	41,9
Opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunneilla	Siuntio	39,4	57,4
	Lohja	48,7	36,1
	Kirkkonummi	42,6	33,7
	Koko maa	43,1	37,6

Lähde: THL Sotkanet (HUOM! Kysely tehtiin vain Siuntiossa koulua käyville eli suomenkielisille nuorille. Ruotsinkieliset oppilaat siirtyvät yläasteelle Lohjalle ja Kirkkonummelle. Kyselyssä ei kysytä oppilaan kotikuntaa, joten siuntiolaisten tuloksia ei pystytä poimimaan muissa kunnissa sijaitsevista oppilaitoksista)

3. ELÄMÄNLAATU JA HENKINEN HYVINVOINTI

Elämänlaatu on intuitiivisesti ymmärrettävä, osittain mitattava käsite, ja sillä on positiivinen arvolataus. Kaikilla meillä on elämänlaatu, joka voisi olla parempi tai huonompi. Elämänlaadun yksiselitteinen määrittely on kuitenkin vaikeaa. Kyse on lähinnä filosofisesta ongelmasta: kysymys siitä, mitä elämänlaatu on, palautuu nopeasti etiikan ydinkysymykseksi hyvän elämän olemuksesta. Hyvä elämä on määritelty yhtäältä hedonistisesti, jolloin se määrittyy yksilön positiivisen kokemuksen, mielihyvän, onnen tunteen kautta. Toisaalta hyvä elämä voidaan nähdä yksilön tavoitteiden ja toiveiden tyydyttymisen kautta: hyvä elämä on omien toiveiden täyttymistä. Tähän tarvitaan riittävää toimintakykyä. Kolmanneksi hyvä elämä voidaan määritellä jonkin ideaalin mukaan, esimerkiksi tiettyjen elintapojen ja materiaalsen elintason kautta.

Lähde: Saarnio ym. 2010

Monitoiminnallinen yhteistyö lasten ja perheiden parhaaksi on sivistystyön perustehtävä. Siinä onnistumista voidaan mitata eri mittareilla. Yksi tällainen mittari on edellä mainittu peruskoulun yläasteen 8.-9. luokkalaisille THL:n tekemä kouluterveyskysely. Seuraavasta taulukosta löytyy kyselyn tuloksia koskien nuorten elämänlaatua ja henkistä hyvinvointia.

TAULUKKO 4: 8. ja 9. luokkalaisten kouluterveyskyselyn tuloksia koskien elämänlaatua ja henkistä hyvinvointia vuosina 2010 ja 2013 (% oppilaista)

	Kunta	2010	2013
Ei yhtään läheistä ystävää	Siuntio	13,0	13,1
	Lohja	10,1	9,0
	Kirkkonummi	9,8	8,7
	Koko maa	9,1	8,4
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	Siuntio	20,0	15,5
	Lohja	12,3	7,2
	Kirkkonummi	11,8	9,1
	Koko maa	10,3	8,2
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	Siuntio	ei kysytty	13,6
	Lohja	ei kysytty	10,9
	Kirkkonummi	ei kysytty	9,1
	Koko maa	ei kysytty	11,3
Pelaa rahapelejä viikottain	Siuntio	20,2	6,0
	Lohja	25,3	6,6
	Kirkkonummi	25,2	6,6
	Koko maa	20,4	3,7
Opettajat eivät ole kiinnostuneita oppilaan kuulumisista	Siuntio	52,7	62,6
	Lohja	65,4	56,6
	Kirkkonummi	59,4	45,9
	Koko maa	62,2	56,4
Vanhemmuuden puutetta	Siuntio	26,8	19,8
	Lohja	24,6	18,1
	Kirkkonummi	25,1	16,2
	Koko maa	22,3	18,6

Lähde: THL Sotkanet (HUOM! Kysely tehtiin vain Siuntiossa koulua käyville eli suomenkielisille nuorille. Ruotsinkieliset oppilaat siirtyvät yläasteelle Lohjalle ja Kirkkonummelle. Kyselyssä ei kysytä oppilaan kotikuntaa, joten siuntiolaisten tuloksia ei pystytä poimimaan muissa kunnissa sijaitsevista oppilaitoksista)

Sosiaalitaito teki vuonna 2014 länsi-uusimaalaisille viidesluokkalaisille hyvinvointiselvityksen. Selvityksen vastauksia ei eroteltu kuntakohtaisesti. Hyvinvointiselvityksen mukaan 91% vastaajista piti kotinsa ilmapiiriä hyvänä tai melko hyvänä. Tyttöjen ja poikien kokemuksella ei ole eroa. Kodin ilmapiirillä ja koulunkäynnistä pitämisellä on vahva yhteys: kodin ilmapiirin hyväksi kokevat pitävät koulunkäynnistä muita enemmän. Perheen koetulla taloudellisella tilanteella ja kodin ilmapiirillä on myös yhteys: mitä paremmin perhe tulee lapsen kokemuksen mukaan taloudellisesti toimeen, sen paremmaksi kodin ilmapiiri koetaan. Vastaajien isistä valtaosa (91% oli töissä, samoin äideistä (86%).

Vastaajien kokemuksen mukaan 68% vanhemmista tietää paljon lastensa tekemisistä. Vastaajista suurimmalla osalla (79%) oli vähintään kolme läheistä ystävää. Kaverien kanssa oleilu oli tärkeää 69% viidesluokkalaisista. 57% vastaajista ei koskaan koe itseään yksinäiseksi. Vastaajista 84% oli jokin harrastus, 7% ei ollut harrastusta ja 7% ei ollut harrastusta, vaikka haluaisivat harrastaa. Perheen taloudellisella tilanteella oli vaikutusta tähän tulokseen. Urheilu oli selvästi suosituin harrastus, sitä harrastati 78% vastaajista. Arkipäivisin 29% vastaajista viettää ruudun ääressä yli kaksi tuntia päivässä. Viikonloppuisin vastaava osuus oli 53 prosenttia.

Yli 90% vastaajista kokee olevansa vähän tai ei ollenkaan huolissaan. Yleisimpiä asioita, joista vastaajat kokivat olevansa ainakin vähän huolissaan, olivat läheisten henkilöiden riitely ja toisten haukkuminen. Vastaajista 16% on melko paljon tai paljon huolissaan siitä, että joku hänelle läheinen ihminen kohtelee häntä seksuaalisesti kaltoin. Seksuaalisen kaltoinkohtelun kokemuksia ei ole tilastollisesti merkittävää eroa tyttöjen tai poikien välillä. Vastaajista 14% ilmaisee olevansa melko paljon tai paljon huolissaan läheisen tönimisestä tai lyömisestä. Samoin 14% vastaajista kokee huolta melko paljon tai paljon läheisen liiallisesta alkoholinkäytöstä. Lähes 85% vastaajista koki, että itseä vaivaavista asioista on keskimäärin helppo tai hyvin helppo puhua lähipiiriin kuuluville ihmisille.

Lähde: Viidesluokkalaisten hyvinvointiselvitys 2014. Sosiaalitalo

Aikuisten elämäntilanteen kuormittavuutta koskevan analyysin valossa vaikuttaa siltä, että ne, joilla oli muita enemmän voimavaroja – sosiaalista, taloudellista ja inhimillistä pääomaa – käytettävissään voivat muita paremmin. Myös hyviksi koetut hyvinvointipalvelut toimivat voimavarana. Ne, jotka olivat kokeneet saaneensa apua sosiaali- ja terveyspalveluista, pysyivät melko hyvinvoivina muutamista vaikeuksistaan huolimatta. Sen sijaan kuormittuneiden tilanne vaikuttaa ongelmalliselta. Näillä vastaajilla oli monenlaisia ongelmia, mutta heidän kokemuksensa mukaan kunnan palvelut eivät toimineet. Kuormittuneiden luottamus muihin ihmisiin ja kuntaan oli muita alhaisempi.

Lähde: Länsi-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalo 2011: 76

Vuosina 2010-2013 mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavia 16-24 –vuotiaita oli keskimäärin Siuntiossa 0,8% vastaavan ikäisestä väestöstä. Luku on samaa luokkaa alueellisesti (Inkoossa 0,0%, Lohjalla 1%) ja valtakunnallisesti (koko maassa 0,9%).

Lähde: THL Sotkanet.

Sosiaalitaidon vuonna 2014 tekemän selvityksen mukaan elinvoimaisuuden, stressin ja huolien mukaan jaotelluista ryhmistä (kuormittuneet, riskiryhmä, elinvoimaiset ja tasapainoiset) tulisi kiinnittää huomiota kuormittuneisiin, mutta myös riskiryhmään, johon sijoittui 13% vastaajista. Heille tulisi kohdentaa ennaltaehkäiseviä palveluita, jotta he eivät liukuisi kuormittuneiden ryhmään. Riskiryhmästä suurin osa oli matalasti kouluttautuneita ja pienituloisia, mutta fyysiseltä ja psyykkiseltä terveydentilaltaan kohtalaisen hyvinvoivia.

Lähde: Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalo 2014

Aineistossa kuormittuneessa elämäntilanteessa elävistä lähes joka viides oli jäänyt vaille ulkopuolista apua, vaikka olisi sitä tarvinnut. Näiden kuntalaisten kohdalla kyse voi olla sekä kunnan että kuntalaisen puutteellisista voimavaroista. Kunnan palveluissa voi olla liian pitkä jono tai palvelua ei ylipäänsä ole tarjolla. Ongelmia oli myös tiedotuksessa, palveluohjauksessa tai vaikeissa kulkuyhteyksissä. Nämä tekijät olivat vastaajien mukaan huonosti hoidettu sekä sosiaali- että terveyspalveluissa. Näillä seikoilla on kerrannaisvaikutuksia. Ne kuntalaiset, jotka ovat jo uupuneet, eivät jaksa taistella oikeuksiensa puolesta. Kuormittuneista 15% oli kaikkien sosiaalisten tukiverkostojen ulkopuolella. Heidän tukenaan ei siis ole läheisiä eikä viranomaisia.

Lähde: Länsi-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalo 2014

4. TERVEYS JA TOIMINTAKYKY

Perinteisesti hyvinvoinnin osatekijöitä on jaettu karkeasti kolmeen kokonaisuuteen: terveyteen, materiaaliseen hyvinvointiin ja koettuun hyvinvointiin. Materiaalisella hyvinvoinnilla tarkoitetaan elinoloja ja toimeentuloa. Talouden mittareiden, kuten bruttokansantuotteen pitämistä väestön hyvinvoinnin mittarina ja yhteiskunnallisen kehityksen tavoitteena on kuitenkin lisääntyvästi alettu kritisoida, koska on havaittu, että kansantuotteen kasvu ei enää lisää väestön koettua hyvinvointia tietyn elintason jälkeen. Kun elintaso turvaa perustavien tarpeiden tyydytyksen, ihmisten hyvinvointia kehystäviksi tekijöiksi näyttäisi nousevan terveys ja koetun hyvinvoinnin tekijät: ihmissuhteet ja osallisuus, ympäristö, arvonanto ja oikeudenmukaisuus yhteisössä sekä mielekäs tekeminen.

Lähde: Suomalaisten hyvinvointi 2010

Kuntalaisten liikunta

Liikunnalla ja fyysisellä aktiivisuudella on todistetusti ja kiistattomasti merkittäviä positiivisia vaikutuksia yksilön terveyteen, toimintakykyyn ja elämänlaatuun. Panostukset fyysistä aktiivisuutta mahdollistavaan ja edistävään ympäristöön, liikuntapaikkoihin sekä muuhun kuntalaisten fyysistä aktiivisuutta edistävään toimintaan ovat merkittäviä ennaltaehkäiseviä keinoja paitsi inhimillisestä niin myös taloudellisesta näkökulmasta. Ympäristöillä tarkoitetaan tässä yhteydessä niin rakennettua kuin rakentamatonta ympäristöä sekä niiden rajapintaa. Luonnonympäristössä tapahtuvalla fyysisellä aktiivisuudella voidaan yhdistää sekä luonnon että liikunnan tarjoamat suotuisat hyvinvointivaikutukset. Luontoliikunta on matalan kynnyksen liikuntana erittäin kustannustehokas tapa edistää liikunnallista elämäntapaa ja siten tukea hyvinvoinnin edistämistä.

Liikuntalain mukaan kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle 1) järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen; 2) tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta; sekä 3) rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Tehtävien toteuttamisen tulee tapahtua kunnassa eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista. Lisäksi kunnan tulee arvioida asukkaitensa liikunta-aktiivisuutta osana terveydenhuoltolain (1326/2010) 12 §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Aikuiset

Sosiaalitaidon vuonna 2011 valmistuneen kyselytutkimuksen mukaan Länsi-Uudellamaalla fyysinen terveydentila heikkeni iän myötä. Stressikokemukset olivat sen sijaan yleisimpiä nuorilla vastaajilla. Elinvoimaisimmiksi itsensä tunsivat yli 30-vuotiaat työikäiset. Koettu stressi ja elinvoimaisuuden puute heikensivät vastaajan terveyttä. Fyysinen terveys oli sitä parempi, mitä enemmän vastaajalla oli koulutusta ja tuloja. Mieliala oli sen sijaan muita alhaisempi aivan pienituloisimmassa tuloviidenneksessä. Työttömät voivat työllisiä, opiskelijoita ja kotona lapsia hoitavia huonommin. Myös äidinkieli selitti terveyttä: ruotsinkielisten joukossa oli puolet vähemmän terveytensä huonoksi kokevia kuin suomenkielisten tai vieraskielisten joukossa. Vieraskielisistä oli suomen- ja ruotsinkielisiin nähden kaksi kertaa suurempi joukko tilanteessa,

missä he kokivat paljon stressiä mutta vähän elinvoimaa.

Lähde: Länsi-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalo 2011: 75

Vuonna 2014 Sosiaalitaidon selvityksen mukaan vastaajista suurin osa koki sekä fyysisen että psyykkisen terveydentilansa hyväksi tai melko hyväksi. Vastaajia, jotka kokivat sekä terveytensä että mielialansa huonoksi tai melko huonoksi oli 1,6 prosenttia (n=23). Väestöryhmistä hyvätuloisimmat kokivat itsensä sekä fyysisesti että psyykkisesti terveemmäksi kuin huonotuloisemmat. Ikääntyneillä oli nuorempia ikäluokkia vähemmän elinvoimaisuuden tunteita ja enemmän yksinäisyyden ja turvattomuuden kokemuksia. Ikäryhmistä ylipainoisuuden kokemuksia oli eniten 35-44vuotiailla. Koetut huolet kohdistuivat useimmiten perheenjäsenen tulevaisuuteen, terveyteen ja ikääntyneen omaisen pärjäämiseen. Vastaajien päivittäistä hyvinvointia lisäsivät eniten läheiset sekä liikunta- ja kulttuuriharrastukset.

Lähde: Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalo 2014

Lapset ja nuoret

Unicefin vuonna 2013 julkaiseman "Child well-being in rich countries" raportin mukaan, jossa vertailtiin 29 teollisuusmaan lasten hyvinvointia, Suomi sijoittui neljänneksi. Raportissa tarkasteltiin lasten hyvinvointia terveyden, koulutuksen, riskikäyttäytymisen, elinympäristön ja materiaalisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Suomi pärjasi hyvin materiaalisen hyvinvoinnin, terveyden ja koulutuksen alueilla. Riskikäyttäytymistä kuvaavissa mittareissa, kuten ylipainossa, tupakoinnissa, alkoholinkäytössä ja koulukiusaamisessa Suomen sijoitus oli heikompi. Teollisuusmaiden lasten hyvinvointi on noussut koko 2000-luvun ajan. Itä-Euroopan maat ovat selvästi kuroneet kiinni eroa länsimaihin.

Lähde: Adamson 2013, Child well-being in rich countries

Sosiaalitaidon vuonna 2014 länsi-uusimaalaisille viidesluokkalaisille tekemän hyvinvointikyselyn perusteella vastaajien ruokailutottumukset olivat terveellisiä. Suurin osa ilmoitti syövänsä aamiaista sekä arkisin (75%) että viikonloppuisin (89%). Vastaajista suurimman osan kotona syödään päivittäin yhteinen ateria. Hedelmien ja vihannesten käyttö oli hieman lisääntynyt. Nukkumaan viidesluokkalaiset menevät yleensä klo 22 mennessä (86%). Viikonloppuisin tai vapaapäivinä nukkumaan menee klo 24 jälkeen 25% vastaajista. Vastaajista 32% raportoi vaikeuksista päästä uneen kerran viikossa tai useammin. Vastaajista 42% tuntee viikoittain itsensä väsyneeksi noustessaan aamulla. Kun erilaisia oireita kartoitettiin, suurin osa (84%) vastaajista ilmaisee kärsivänsä yleisimmin ärtyneisyydestä ja pahantuulisuudesta noin kerran kuukaudessa tai harvemmin. Viidesluokkalaisista vain yksittäiset lapset vastasivat polttaneensa tupakkaa (4%) tai olleensa humalassa (1,4%). Yleisesti ottaen vastaajat pitivät terveydentilaansa hyvänä (91%). Kuntoaan hyvänä tai erittäin hyvänä pitää 89% viidesluokkalaisista. Noin 69% vastaajista piti itseään sopivan kokoisena.

Lähde: Viidesluokkalaisten hyvinvointiselvitys 2014. Sosiaalitalo.

THL:n vuosina 2010 ja 2013 tehdyn peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten kouluterveyskyselyn tulosten perusteella nuorten terveydestä voidaan kertoa taulukon mukaisesti seuraavaa:

TAULUKKO 5: 8. ja 9. luokkalaisten kouluterveyskyselyn tuloksia koskien terveyttä (% oppilaista)

	Kunta	2010	2013
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	Siuntio	35,5	46,6
	Lohja	44,8	46,0
	Kirkkonummi	43,5	38,6
	Koko maa	44,5	42,8
Ei syö koululounasta päivittäin	Siuntio	50,0	50,7
	Lohja	51,0	42,9
	Kirkkonummi	43,5	39,7
	Koko maa	33,7	33,9
Ei syö kaikkia ateriansia kouluruoalla	Siuntio	73,0	84,5
	Lohja	76,6	73,9
	Kirkkonummi	75,1	75,7
	Koko maa	69,9	68,8
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1h viikossa	Siuntio	28,3	29,1
	Lohja	34,9	33,3
	Kirkkonummi	32,4	26,4
	Koko maa	34,0	31,9
Ylipaino	Siuntio	7,5	9,4
	Lohja	17,3	17,0
	Kirkkonummi	11,9	13,8
	Koko maa	15,4	16,4
Sukupuoliyhdyntäessä olleet	Siuntio	25,5	16,8
	Lohja	25,0	24,1
	Kirkkonummi	21,7	20,2
	Koko maa	22,1	22,4
Tupakoi päivittäin	Siuntio	21,1	8,9
	Lohja	14,3	15,0
	Kirkkonummi	16,9	11,2
	Koko maa	15,0	13,1
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	Siuntio	21,0	10,2
	Lohja	15,3	13,7
	Kirkkonummi	16,0	11,1
	Koko maa	15,5	12,0

Lähde: THL Sotkanet. (HUOM! Kysely tehtiin vain Siuntiossa koulua käyville eli suomenkielisille nuorille. Ruotsinkieliset oppilaat siirtyvät yläasteelle Lohjalle ja Kirkkonummelle. Kyselyssä ei kysytä oppilaan kotikuntaa, joten siuntiolaisten tuloksia ei pystytä poimimaan muissa kunnissa sijaitsevista oppilaitoksista)

Kouluruokailun kehittämiseksi on perustettu ruokaraati. Ruokaraadissa on mukana oppilaita ja kouluhenkilöstön edustajia. Ruokaraadissa käydään läpi ruokaan liittyviä asioita ja otetaan vastaan parannusehdotuksia. Ruokaraadin ansioista otettiin sinappi- ja ketsuppiautomatit käyttöön keväällä 2015. Samoihin aikoihin toteutettiin myös laaja ruokailukysely, jonka avulla saatiin selville koululaisten mielipiteet eri ruokalajeista.

Päihteet

Uudellamaalla myytiin vuonna 2014 asukasta kohti 8,5 litraa puhdasta alkoholia. Määrä on hieman laskenut kymmenen vuoden aikajaksolla. Valtakunnallisesti vanhusväestön alkoholinkulutus on kasvussa. Ilmiö on havaittavissa myös Siuntiossa, sillä vanhuspalveluissa tilanne näkyy kasvavana

päihdetyön tarpeena. Päihdetyössä erilaisten asiakasryhmien tarpeet voivat olla erilaisia, joten asiakastyöskentelyssä on huomioitava yksilölliset tarpeet ja kokonaistilanne.

Muut mittarit

Lääkkeiden erityiskorvausoikeus (75% tai 100%) voidaan myöntää henkilölle jolla on vakava ja pitkäaikainen, lääkehoitoa vaativa sairaus. Näitä sairauksia on viitisen kymmentä.

Erytyiskorvausoikeus kuvaa melko hyvin pitkäaikaissairastavuutta väestössä. Sen ulkopuolelle jää kuitenkin mm. allergioita ja joitakin tuki- ja liikuntalinsairauksia, joista allergiat ovat erityisen yleisiä lapsilla ja tukielinsairaudet puolestaan yleistyvät myöhäisellä työiällä ja vanhuksilla. Vuosien 2010-2013 välillä koko maassa erityiskorvausoikeuden määrä on kasvanut (23,6-24,5%), sama trendi on nähtävissä myös alueellisesti (Inkoossa 22,3-22,5%, Lohjalla 22,0-23,6%) ja paikallisesti Siuntiossa 18,0-19,2%. Siuntiolaiset voivat tässä suhteessa kuitenkin hieman paremmin.

Lähde: THL Sotkanet.

Kelan ikävakioidussa sairastuvuusindeksissä indikaattori ilmaisee jokaiselle Suomen kunnalle lasketun indeksin avulla miten tervettä tai sairasta väestö on suhteessa koko maan väestön keskiarvoon (= 100). Luku on laskettu ikävakioiduna. Kelan Sairastuvuusindeksi perustuu kolmeen tilastomuuttujaan: kuolleisuuteen, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuuteen työkäisistä (16 - 64-vuotiaat) sekä lääkkeiden ja ravintovalmisteiden korvausoikeuksien haltijoiden osuuteen väestöstä. Kukin muuttujista on suhteutettu erikseen maan väestön keskiarvoon, jota merkitään luvulla 100. Lopullinen indeksi on kolmen osaindeksin keskiarvo.

TAULUKKO 6: Kelan ikävakioitu sairastuvuusindeksi 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Siuntio	87,2	87,3	91,8	90,6	91,4
Inkoo	89,7	89,6	89,8	86,8	82,6
Lohja	95,9	95,3	96,0	96,2	96,4

Lähde: THL Sotkanet.

Ikäihmisillä henkistä kyvykkyyttä mitataan dementiaindeksillä. Dementiaindeksi kuvaa Alzheimer-tautiin määrättyjen reseptilääkitysten määrän suhteutettuna väestöön. Riittävän tapausmäärän varmistamiseksi pienimmillekin aluetasolle indeksin laskemisessa on käytetty kolmen peräkkäisen vuoden tietoja. Esimerkiksi vuoden 2009 laskennassa on käytetty vuosien 2008-2010 tietoja. Ikävakioitu dementiaindeksi on ollut vuonna 2010 koko maassa 100, Lohjalla 103,2, Inkoossa 60,9 ja Siuntiossa 87,7. Vuosilta 2011-2015 tietoja ei ole saatavilla. Siuntiossa tilanne on vuonna 2009 ollut valtakunnallisesti tarkasteltuna melko hyvä. On kuitenkin huomioitava, että väestön ikääntyessä erityisesti etenevät ja pysyvät muistisairaudet aiheuttavat kunnissa lisääntyvää palveluntarvetta.

Lähde: THL Sotkanet.

5. TURVALLISUUS

Turvallinen ja viihtyisä kunta on hyvä paikka asua, elää ja kasvattaa lapsia. Turvallinen kunta houkuttelee myös työntekijöitä ja yritystoimintaa. Turvallisuus on tärkeä osa kunnan toimintaa. Se on ympäristöturvallisuutta, henkilöturvallisuutta, rikos- ja liikenneturvallisuutta, taloudellista turvallisuutta ja tietoturvallisuutta.

Lähde: Kuntalaisen turvallisempi arki

Lapset ja nuoret

Sosiaalitaidon vuonna 2014 tekemän länsi-uusimaalaisten viidesluokkalaisten hyvinvointiselvityksen mukaan toisen kiusaaminen ja itse kiusatuksi joutuminen ovat yhteydessä toisiinsa. Ne oppilaat, joilla oli kokemus kiusaamisesta, ovat usein itsekin kokeneet kiusaamista. Vastaajista 60% ei ollut kiusannut muita eikä ole itse joutunut kiusatuksi kuluneen lukuvuoden aikana. Vastaajista 30 prosenttia ilmoitti joutuneensa kiusatuksi kuluneen lukuvuoden aikana vähintään kerran tai useammin. Suurin osa vastaajista ilmoitti, että ei ollut kertaakaan loukkaantunut tai ollut tappelussa viimeisen vuoden aikana. Vastaajista 46% on loukkaantunut viimeisen 12 kuukauden aikana niin, että on tarvinnut sairaanhoitajan tai lääkärin hoitoa. Viimeisen 12 kuukauden aikana 22% vastaajista on ollut tappelussa. Tappeluissa olleet ovat viimeisen 12 kuukauden aikana loukkaantuneet muita useammin. Ne, jotka kokivat tulleen kiusatuksi, ovat olleet tappeluissa muita useammin.

Lähde: Viidesluokkalaisten hyvinvointiselvitys 2014. Sosiaalitaito

Suomenkielisissä kouluissa on käytössä Verso-vertaissovittelumalli, jossa sovittelijaoppilaat auttavat sovitun kaavan mukaan osapuolia löytämään itse ratkaisun ristiriitaansa ja etenemään sopimukseen, jonka toteutumista seurataan. Lisäksi kaikki Siuntion koulut ovat ottaneet käyttöön KiVa Koulu -toimenpideohjelman. KiVa Koulu on Opetusministeriön rahoittama hanke koulukiusaamisen vähentämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi.

THL:n vuosina 2010 ja 2013 peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten nuorille tehty kysely kouluterveydestä kertoo turvallisuuteen liittyen seuraavaa:

TAULUKKO 7: 8. ja 9. luokkalaisten kouluterveyskyselyn tuloksia koskien turvallisuutta (% oppilaista)

	Kunta	2010	2013
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	Siuntio	10,0	13,5
	Lohja	9,1	11,0
	Kirkkonummi	9,5	12,6
	Koko maa	8,0	8,8
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana	Siuntio	24,2	28,7
	Lohja	19,1	19,4
	Kirkkonummi	21,4	18,2
	Koko maa	19,5	19,2
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana tehneet	Siuntio	28,3	38,7
	Lohja	24,2	21,8
	Kirkkonummi	22,1	18,1
	Koko maa	20,5	19,3

Lähde: THL Sotkanet (HUOM! Kysely tehtiin vain Siuntiossa koulua käyville eli suomenkielisille nuorille. Ruotsinkieliset oppilaat siirtyvät yläasteelle Lohjalle ja Kirkkonummelle. Kyselyssä ei kysytä oppilaan kotikuntaa, joten siuntiolaisten tuloksia ei pystytä poimimaan muissa kunnissa sijaitsevista oppilaitoksista)

Varhaiskasvatuslaki (1.8.2015) myös painottaa, että kaikessa kunnan järjestämässä varhaiskasvatustoiminnassa tulee varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö (2 a § [\(8.5.2015/580\)](#))

Poliisi on velvollinen ilmoittamaan lastensuojeluun kaikista perheväkivaltilanteista, jos perheessä on alaikäisiä lapsia, vaikka he olisivat sillä hetkellä muualla.

Aikuiset

Suurimmalla osalla Sosiaalitaidon vuoden 2011 tekemään selvitykseen vastanneista oli monipuolinen tukiverkko, jonka puoleen he voivat kääntyä tarvitessaan tukea tai apua. Sosiaalisen tuen tuottajista keskimäärin merkittävimiksi koettiin perhe, ystävät ja sukulaiset. Palveluista yleisesti merkityksellisimpiä olivat sekä julkiset että yksityiset terveystalot. Kolmannen sektorin palvelut olivat merkityksellisiä vain joka kymmenennelle vastaajalle.

Lähde: Länsi-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalo 2011: 75

Edunvalvontaa käytetään silloin kun aikuinen henkilö ei ole kykenevä huolehtimaan omista asioistaan esimerkiksi mielenterveysongelman tai muistamattomuuden vuoksi. Tilanteissa, joissa kohdataan esimerkiksi vanhusten kaltoinkohtelua, sovelletaan sosiaalihuoltolakia (1301/2014 § 35). Siinä sanotaan, että mikäli esim. viranomaisen ”on tehtävässään saanut tietää henkilöstä, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen, hänen on ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteyttä kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioitaisiin. Jos suostumusta ei voi saada ja henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii, 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden on tehtävä viipymättä ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännösten estämättä.”

Rikostilastot

Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset eivät ole yleisiä, mutta ne vaikuttavat turvallisuuden tunteeseen. Naiset pelkäävät katuväkivaltaa enemmän kuin miehet, vaikka sen uhreiksi joutuvat yleisimmin nimenomaan nuoret miehet.

Lähde: Sirén 2005: 124

Väkivaltarikostilastoissa tapahtuvat muutokset heijastavat suurelta osin päihteiden käytössä tapahtuvia muutoksia. Henkirikoksista 80%:iin on arvioitu liittyvän päihteiden käyttöä. Pahoinpitelyrikoksiin syylliseksi epäillyistä (2005) lähes 70% oli päihteiden vaikutuksen alaisina ja vastaava luku ryöstörikoksissa oli 56%.

Siuntiossa poliisin tietoon tulleita rikoksia vuosina 2010–2015 oli alueellisesti ja valtakunnallisesti tarkasteltuna selvästi vähemmän. Tuolla aikavälillä paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti

omaisuusrikokset vähenivät ja kaikki huumausainerikokset pysyvät suunnilleen samana. Sen sijaan rattijuopumustapaukset nousivat.

TAULUKKO 8: Poliisin tietoon tulleet rikokset 2010-2015

	Kunta	2010	2011	2012	2013	2014	1-8/2015
Väkivaltarikokset yhteensä	Siuntio	17	19	12	15	17	12
	Inkoo	15	28	36	27	9	7
	Lohja	218	315	281	306	320	183
Omaisuusrikokset yhteensä	Siuntio	140	120	133	103	128	82
	Inkoo	116	110	104	84	109	90
	Lohja	2 042	2 319	2 074	1 884	1 977	1 336
Huumausainerikokset yhteensä	Siuntio	11	12	5	10	10	8
	Inkoo	5	14	9	14	10	18
	Lohja	165	214	180	197	162	154
Törkeät huumausainerikokset yhteensä	Siuntio	2	3	0	0	0	0
	Inkoo	0	4	0	0	0	1
	Lohja	14	7	4	8	8	3
Rattijuopumustapaukset yhteensä	Siuntio	20	17	12	8	21	18
	Inkoo	26	22	16	11	24	27
	Lohja	202	212	185	190	186	152

Lähde: Poliisin tulostietojärjestelmä PolStat

6. OPISKELU, TYÖ JA TOIMEENTULO

Opiskelu

Sosiaalitaidon vuonna 2014 tekemässä selvityksessä vastaajia pyydettiin arvioimaan viiden sivistyspalvelun (lasten päivähoito, esiopetus, perusopetus, koulujen iltapäivätoiminta ja kirjasto- ja kulttuuripalvelut) merkitystä päivittäisen hyvinvointinsa kannalta. Merkittävimmiksi sivistyspalveluiksi vastaajat arvioivat perusopetuksen ja kulttuuri- ja kirjastopalvelut. Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan sivistyspalveluiden toimivuutta asuinkunnassaan. Siuntiossa oltiin muita Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntia kriittisempiä sivistyspalveluita koskevien kysymysten vastauksissa. Kaikkien sivistyspalveluiden arvioitiin kuitenkin toimivan huomattavasti useammin hyvin kuin huonosti. Vastaajat, jotka ilmoittivat palvelulla olevan suuri merkitys heidän päivittäisen hyvinvointinsa kannalta, arvioivat useammin palvelun toimivaksi kuin muut vastaajat.

Lähde: Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalo 2014: 18

Siuntiossa koulutuksen ulkopuolelle on jäänyt vuosina 2011-2013 keskimäärin 9,2% vastaavan ikäisestä väestöstä. Vastaava luku on ollut Lohjalla 13,6% ja koko maassa 10,5%. Luku on ollut muualla tarkasteluvälillä koko ajan laskeva mutta Siuntiossa vuonna 2013 nouseva.

TAULUKKO 9: Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä 2011-2013

Kunta	2011	2012	2013
Siuntio	9,5	8	10,1
Inkoo	11,1	9,3	8,7
Lohja	14,2	13,4	13,2
Koko maa	11,2	10,8	9,4

Lähde: Hyvinvointikompassi

Työllisyys

Siuntion kunnan työttömyysaste oli 31.12.2013 Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen mukaan 5,6 prosenttia. 31.7.2014 tilaston mukaan kunnan työttömyysaste oli noussut vuoden vaihteesta 7,3 prosenttiin, mutta on edelleen Uudenmaan kolmanneksi alhaisin. Koko Uudenmaan työttömyysaste oli 2014 heinäkuussa 11,2 prosenttia. Suomen työttömyysprosentti oli vastaavasti samana ajankohtana 13,4%. Siuntion työttömien työnhakijoiden määrä on tammi-heinäkuussa kasvanut 55 henkilöllä.

Lähde: Siuntion kunnan talousarvio 2015

Seuraavaan taulukkoon on koottu tietoja Siuntion, Inkoon, Lohjan ja koko maan työmarkkinatilanteesta 31.12.2012. Uudempaa tilastoa, joka kuvaisi työmarkkinatilannetta prosentuaalisesti, ei ollut käytettävissä hyvinvointikertomusta tehtäessä.

TAULUKKO 10: Työmarkkinat

	Siuntio	Lohja	Inkoo	Koko maa
Kunnassa olevien työpaikkojen lukumäärä 31.12.2012	1 469	16 845	1 310	2 339 904
Työllisten osuus 18-74 -vuotiaista, % 31.12.2012	69,5	63,4	65,2	60,1
Työttömyysaste, % 31.12.2012	4,8	8,8	5,9	10,7
Kunnassa asuvan työllisen työvoiman määrä 31.12.2012	2 981	21 201	2 536	2 339 904
Asuinkunnassaan työssäkävien osuus työllisestä työvoimasta, % 31.12.2011	26,9	60,8	34,3	67,0
Alkutuotannon työpaikkojen osuus, % 31.12.2012	7,5	2,7	9,1	3,4
Jalostuksen työpaikkojen osuus, % 31.12.2012	14,3	26,9	30,2	21,6
Palvelujen työpaikkojen osuus, % 31.12.2012	74,9	69,1	58,1	73,8
Toimialaltaan tuntemattomien työpaikkojen osuus, % 31.12.2012	3,3	1,4	2,7	1,2
Taloudellinen huoltosuhte, työvoiman ulkopuolella tai työttömänä olevat yhtä työllistä kohti 31.12.2012	1,07	1,24	1,18	1,32

Eläkkeellä olevien osuus väestöstä, % 31.12.2012	18,0	23,7	23,8	24,2
--	------	------	------	------

Lähteet: Tilastokeskus.

Yritykset

Toimipaikalla tarkoitetaan taloudellista yksikköä, jossa saman omistajuuden tai valvonnan alaisuudessa harjoitetaan mahdollisimman samanlaisten hyödykkeiden tuotantoa tavallisimmin yhdellä sijaintipaikalla. Alla kuvaus siitä, miten toimipaikat ovat kehittyneet paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti vuosina 2009, 2011 ja 2013.

TAULUKKO 11: Toimipaikat kunnittain 2009, 2011 ja 2013

Vuosi	Toimipaikkojen lukumäärä			Henkilöstön lukumäärä yhteensä			Liikevaihto 1000			Liikevaihto/ henkilö 1000		
	2009	2011	2013	2009	2011	2013	2009	2011	2013	2009	2011	2013
Siuntio	477	493	531	810	885	888	88892	99 480	113 178	110	112	128
Inkoo	558	560	602	825	899	881	96347	92 749	195 505	117	103	222
Lohja	2 358	2 371	3 354	8 564	8 806	9 790	1 518 977	1 973 837	2 150 734	117	224	220
Koko maa	350 880	352 211	389 578	1 420 227	1 462 936	1 472 245	333 882 621	382 705 413	393 946 999	235	261	

Lähde: Tilastokeskus.

Työttömyys

Työllä on moninainen merkitys ihmiselle ja sen merkitys hyvinvoinnille on kiistanaton. Sen sijaan työttömyys on riski hyvinvoinnille ja se vaikuttaa haitallisesti terveyteen. Tämä liittyy erityisesti pitkittyneeseen työttömyyteen. Selkein vaikutus työttömyydellä on henkilön toimeentuloon ja pitkittyessään työttömyys lisää riskiä köyhyyteen.

Lähde: Kaventaja

Työttömät voivat keskimäärin huonommin ja ovat sairaampia kuin työlliset. Toisaalta huono terveys ja varsinkin mielenterveyden ongelmat ovat yhteydessä korkeampaan työttömyysriskiin ja pidempään työttömyyden keston. Tämä ns. selektio tarkoittaa, että toisaalta työttömyys johtaa huonoon terveyteen sekä sitä, että huono terveys voi johtaa korkeampaan työttömyysriskiin. Terveemmät siis työllistyvät nopeammin ja heikomman terveyden omaavat joutuvat todennäköisemmin työttömiksi. Monet tekijät ja yksilölliset ominaisuudet voivat lieventää (vahva sosiaalinen tuki, hyvä itsetunto ja hyvät selviytymiskeinot) tai pahentaa (toistuvat työttömyysjaksot, pitkäaikainen työttömyys, korkea ikä, häpeä, taloudelliset vaikeudet, alkoholin käyttö ja mielenterveysongelmat) työttömyyden terveysvaikutuksia.

Lähde: Kaventaja

Työttömien määrä työvoimasta on Siuntiossa hitaasti noussut vuosien 2010-2014 välillä. Myös alueellisesti ja valtakunnallisesti on pysytty melko samoissa lukemissa. Kaikilla alueilla työttömien määrä on kasvanut.

TAULUKKO 12: Työttömät, % työvoimasta 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Siuntio	4,5	4,1	4,4	4,9	6,5
Inkoo	5,5	4,4	5,0	5,7	7,2
Lohja	8,4	7,6	7,7	9,8	11,7
Koko maa	10,2	9,4	9,8	11,3	12,4

Lähde: THL Sotkanet.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lokakuun 2015 tilastojen mukaan työttömiä työnhakijoita on Länsi-Uudenmaan kunnissa (Hanko, Inkoo, Karkkila, Lohja, Raasepori, Siuntion Vihti) ollut vuosien 2012-2015 välillä seuraavasti: vuonna 2012 keskimäärin 4385 henkeä, vuonna 2013 keskimäärin 6059 henkeä, vuonna 2014 keskimäärin 7054 henkeä ja vuoden 2015 syyskuun loppuun mennessä keskimäärin 7640 henkeä. Työttömien työnhakijoiden määrä on siis kasvanut tasaisesti koko ajan. Työttömien lukumäärä ja työttömyysaste vuoden 2014 lokakuun ja vuoden 2015 syyskuun välillä on samoissa kunnissa ollut keskimäärin 7583 henkeä eli työttömyysaste on kuluneen vuoden aikana ollut keskimäärin 10,9%. Työttömien työnhakijoiden lukumäärä on samoissa Länsi-Uudenmaan kunnissa ollut vuosien 2010-2015 välillä tasaisesti nouseva siten, että kokonaistyöttömyys on ollut pienintä vuonna 2011 (4672 henkeä) ja suurinta vuonna 2015 (7640 henkeä).

Lähde: Novago yrityskehitys, Jukka Ollila 21.10.2015

Työttömien aktivointiaste oli Siuntiossa keskimäärin 17,7 prosenttia vuonna 2014, mikä on pienempi kuin Uudellamaalla (24,9%) ja koko Suomessa (29,7%). Siuntion kunnan jatkuvana tavoitteena on parantaa työttömien palveluita, sillä kuntien työmarkkinavastuu laajeni tammikuussa 2015. Kunta maksaa laajenemisen jälkeen yhä suuremman osan työmarkkinatuesta erityisesti pitkäaikaisen (yli 1000 pv työmarkkinatukea saaneiden) työmarkkinatuen kunnan maksuosuus nousee 70 prosenttiin.

Kunnassa työttömien asioita on syksystä 2015 alkaen hoitanut työllisyyskoordinaattori. Hänen tehtävänä on kartoittaa pitkäaikaistyöttömien toimintakykyä ja ohjata heidät sen perusteella terveystarkastuksiin, kuntouttavaan työhön tai muuhun sosiaaliseen kuntoutukseen sekä järjestellä eläkkeelle siirtymistä työkyvyttömille. Työllisyyskoordinaattori on tällä hetkellä (10/2015) määräaikainen, mutta tarkoituksena on vakinaistaa tehtävä vuonna 2016.

Nuorisotyöttömyys

Myös nuorisotyöttömyys on hitaasti noussut vuosina 2010-2013. Siuntiossa on kuitenkin vielä alueellisesti ja valtakunnallisesti tarkasteltuna selvästi vähemmän nuorisotyöttömyyttä.

TAULUKKO 13: Nuorisotyöttömät, % 18-24-vuotiaasta työvoimasta 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Siuntio	7,3	5,4	5,8	8,8	9,2
Inkoo	9,5	6,1	6,0	7,2	13,0
Lohja	10,5	9,8	10,7	15,1	18,5
Koko maa	13,0	11,9	12,4	14,6	16,0

Lähde: THL Sotkanet.

Myös ELY-keskuksen tietojen perusteella Länsi-Uudellamaalla (Hanko, Inkoo, Karkkila, Lohja, Raasepori, Siuntio, Vihti) nuorisotyöttömyys on keskimäärin vuosien 2010-2015 välillä ollut selvästi nouseva; vähiten nuorisotyöttömiä on ollut vuonna 2011, jolloin alle 20-vuotiaista nuorista 134 oli työttömänä ja 20-25-vuotiaista 371 henkeä. Korkeimmat luvut on mitattu vuonna 2015, jolloin alle 20-vuotiaista 217 henkeä oli työttömänä ja 20-25-vuotiaista yhteensä 765 henkeä.

Lähde: Novago yrityskehitys, Jukka Ollila 21.10.2015

Pitkäaikaistyöttömyys

Paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti myös pitkäaikaistyöttömien määrä on ollut kasvussa.

TAULUKKO 14: Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Siuntio	1,0	1,2	1,3	1,6	2,3
Inkoo	1,0	1,1	1,1	1,5	2,1
Lohja	1,6	2,0	2,1	2,6	3,9
Koko maa	2,1	2,2	2,4	2,8	3,5

Lähde: THL Sotkanet.

ELY-keskuksen tietojen mukaan pitkäaikaistyöttömiä oli Länsi-Uudenmaan kunnissa (Hanko, Inkoo, Karkkila, Lohja, Raasepori, Siuntio, Vihti) vuonna 2012 keskimäärin 1194 henkeä, vuonna 2013 keskimäärin 1527 henkeä, vuonna 2014 2232 henkeä ja vuoden 2015 syyskuun loppuun mennessä 2728 henkeä. Työttömistä yli 50-vuotiaita on samalla alueella ollut vuonna 2012 keskimäärin 1729 henkeä, vuonna 2013 keskimäärin 2220 henkeä, vuonna 2014 keskimäärin 2593 henkeä ja vuoden 2015 syyskuun loppuun mennessä keskimäärin 3091 henkeä. Työttömyys on kasvanut koko maassa samalla aikavälillä.

Lähde: Novago yrityskehitys, Jukka Ollila 21.10.2015

Siuntiolaisista työttömistä on pitkäaikaistyöttömiä selvästi enemmän verrattuna alueelliseen tai valtakunnalliseen tilastoon:

TAULUKKO 15: Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Siuntio	23,4	30,2	30,4	31,6	35,8
Inkoo	18,7	25,8	22,1	26,1	29,2
Lohja	19,7	25,8	27,5	26,9	33,3
Koko maa	20,4	23,4	24,2	25,1	27,8

Lähde: THL Sotkanet.

Pelkästään Siuntion työttömien lukumäärä ja työttömyysaste on vuoden 2014 lokakuun ja vuoden 2015 syyskuun välillä ollut keskimäärin 224 henkeä ja 7,1 prosenttia. Työttömistä työnhakijoista on ollut lokakuun 2014 ja syyskuun 2015 välillä pitkäaikaistyöttömiä keskimäärin 95 henkeä ja yli 50-vuotiaita 98 henkeä. Yli vuoden työttömänä olleita on Siuntiossa ollut vuonna 2013 keskimäärin 49 henkeä, vuonna 2014 keskimäärin 73 henkeä ja vuonna 2015 keskimäärin 98 henkeä. Yli 50-vuotiaita työttömiä työnhakijoita on ollut vuonna 2013 keskimäärin 75 henkeä, vuonna 2014 keskimäärin 89 henkeä ja vuoden 2015 syyskuun loppuun mennessä keskimäärin 97 henkeä.

Lähde: Novago yrityskehitys, Jukka Ollila 21.10.2015

Alla vielä kuntakohtainen vertailu työttömien työnhakijoiden keskimääristä vuosilta 2013-2015:

TAULUKKO 16: Työttömät työnhakijat Länsi-Uudellamaalla 2013-2015

	2013	2014	2015
Siuntio	156	204	223
Inkoo	157	195	225
Lohja	2280	2721	2634

Lähde: Novago yrityskehitys, Jukka Ollila 21.10.2015

Työttömyysturvaetuuksien saajien määrä on kasvanut Siuntiossa vuosina 2010-2014 yli puolella. Suunta on ollut sama sekä alueellisesti että valtakunnallisesti.

TAULUKKO 17: Työttömyysturvaetuuksien saajat vuoden lopussa

Tuki	Kunta	2010	2011	2012	2013	2014
Ansiopäiväraha	Siuntio	75	68	63	74	96
	Inkoo	73	67	66	81	109
	Lohja	1220	1020	1045	1 258	1 254
	Koko maa	143 565	129 865	143 375	158 615	181 405
Peruspäiväraha	Siuntio	16	16	16	19	39
	Inkoo	14	22	32	30	26
	Lohja	234	212	242	311	351
	Koko maa	28 755	25501	28 673	31 324	39 761
Työmarkkinatuki (sis. lomautukset ja toimenpiteet kuten kuntouttava työtoiminta jne)	Siuntio	42	49	55	70	87
	Inkoo	54	57	60	86	107
	Lohja	687	746	857	1 054	1 254
	Koko maa	112 626	119 861	131 511	156 365	173 284

Lähde: KELA Kelasto

Tulojen jakautuminen

Kunnan pienituloisuusaste kuvaa, kuinka suuri osa alueen alle 18-vuotiaista kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuus rajan alapuolelle. Pienituloisuusastetta kuvaavalla muuttujalla olosuhteet ovat hieman parantuneet vuosien 2010-2013 välillä paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Siuntiossa on kuitenkin prosentuaalisesti selvästi vähemmän pienituloisia kuin vertailukunnassa tai koko maassa.

TAULUKKO 18: Pienituloisuusaste Länsi-Uudellamaalla 2010-2013

Kunta	2010	2011	2012	2013
Siuntio	8,1	8,3	8,3	7,1
Inkoo	10,1	9,6	9,0	9,6
Lohja	11,3	11,5	11,2	10,9
Koko maa	14,9	15	14,3	13,9

Lähde: Hyvinvointikompassi

Gini-kerroin on yksi yleisimmin käytetyistä tuloerojen mittareista. Se ilmaisee tarkasteltavan alueen asuntokuntien käytettävissä olevien rahatulojen jakautumista. Työllisyys ja työttömyys ovat keskeisimmät tuloeroihin vaikuttavat tekijät. Hyvin suurten tuloerojen katsotaan heikentävän sosiaalista koheesiota, luottamausta, ja liikkuvuutta. Näiden heikkenemisellä on negatiivisia vaikutuksia väestön hyvinvointiin ja talouteen. Gini-kertoimessa tuloerojen taso kiteytyy yhteen lukuarvoon, mikä voi vaihdella nollan ja yhden välillä. Gini-kertoimen arvot esitetään usein myös sadalla kerrottuna, jolloin kertoimen maksimiarvo on 100. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisempi tulonjako on.

Paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti tarkasteltuna gini-kerroin on laskenut hieman vuosien 2011-2013 välillä. Siuntion gini-kerroin on samaa luokkaa alueellisesti ja valtakunnallisesti vertaillen.

TAULUKKO 19: Gini-kerroin 2010-2013

Kunta	2010	2011	2012	2013
Siuntio	26,3	26,7	26,6	25,3
Inkoo	29,6	28,1	25,8	27,7
Lohja	26,1	26,0	24,6	24,8
Koko maa	28,2	28,5	27,2	27,6

Lähde: Hyvinvointikompassi

7. ASUMINEN JA YMPÄRISTÖ

Siuntiossa asutaan useimmin omistusasunnoissa ja harvemmin kerrostaloissa. Alueellisesti kesämökkejä on Siuntiossa vain vähän.

TAULUKKO 20: Asuminen 31.12.2013

	Siuntio	Inkoo	Lohja	Koko maa
Asuntokuntien lukumäärä	2 484	2384	21 664	2 599 613
Vuokra-asunnossa asuvien asuntokuntien osuus, %	10,8	13,0	23,7	30,6
Rivi- ja pientaloissa asuvien asuntokuntien osuus asuntokunnista, %	90,1	88,0	64,7	54,0
Kesämökkien lukumäärä	805	2 218	8 414	498 694

Lähteet: Tilastokeskus.

ARA- asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus selvityksessä vuodelta 2014 Siuntiosta ei löydy yhtään asunnotonta.

Lähde: http://www.ara.fi/fi-FI/ARAtietopankki/ARAn_selvitykset/Asunnottomat_2014%2832596%29

Sosiaalitoimen tulee vastata asunnottomien tarpeisiin. Kunnalla ei kuitenkaan ole olemassa omia asuntoja haastavia tilanteista varten. Häätötapauksissa ulosottoviranomainen on velvoitettu ottamaan yhteyttä sosiaaliviranomaisiin, myös niissä tapauksissa joissa perheeseen ei kuulu lapsia. Sosiaalipalvelut selvittävät tilannetta ja avustavat tarvittaessa asunnon hankkimisessa.

Viihtyvyydellä oli vaikutusta siihen, luottavatko vastaajat kotikuntansa toimintaan. Huonosti tai melko huonosti kotikunnassaan viihtyvistä 41 prosenttia ei luota kotikuntansa toimintaan lainkaan, kun taas 92% kotikunnassaan hyvin tai melko hyvin viihtyvistä luottaa paljon kotikuntansa toimintaan. Arvio palveluiden toimivuudesta vaikutti myös asumisviihtyvyyteen. Kunnan alueen viihtyisyyttä mitattiin muodostamalla summamuuttuja alueen kauneudesta, siisteydestä, turvallisuudesta sekä naapurustosta. Siuntiossa 78% vastaajista ilmoitti olevansa tyytyväisiä kuntansa viihtyisyyteen.

Lähde: Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalo 2014

Rakennetulla ja rakentamattomalla ympäristöllä sekä niiden rajapinnalla on suuri merkitys hyvinvoinnin kokemiseen monella eri tavalla. Ympäristö myös joko edistää tai estää arjen fyysistä aktiivisuutta. Liikuntaa suosivan elinympäristön edistämiseen ja suunnitteluun vaikutetaan kunnallispoliittisen päätöksenteon kautta. Kaavoitus on keskeinen työväline luotaessa hyviä arki- ja terveystuottoolosuhteita. Yleis- ja asemakaavoitus on kuntien vastuulla. Kaavoituksella määritellään yleispiirteisesti yhdyskuntarakenteen olemus, eri toimintojen sijainti, liikenteelliset verkostot, asuminen, palvelut ja työpaikat.

Hajanainen yhdyskuntarakenteen, jossa asuminen, työpaikat ja palvelut on sijoitettu toisistaan erilleen, aiheuttaa välimatkojen pitenemisen kautta autoriippuvuutta. Yhdyskuntarakenteen täydentäminen mahdollistaa lyhemmät välimatkat, jolloin liikkuminen voidaan toteuttaa lihasvoimin ja vähäpäästöisesti. Lähipalveluiden ylläpitäminen ja kehittäminen mahdollistaa ikääntyvien asumisen omassa kodissaan mahdollisimman pitkään, kun päivittäispalvelut ovat

saavutettavissa kävelen tai julkisilla kulkuneuvoilla. Lasten ja nuorten koulumatkat ovat pyörällä tai kävelleen tehtynä tärkeä osa heidän päivittäistä liikuntatarvettaan. Ne kehittävät myös lasten itsenäistymistä ja vastuullisuutta. Esimerkiksi koulujen keskittäminen pidentää monien koulumatkaa tehden siitä liian pitkän tai vaarallisen omatoimisesti kuljettavaksi. Lähikoulu on siten myös liikuntapoliittinen päätös.

Lähde: Oulun yliopisto/liikuntakaavoitus.fi

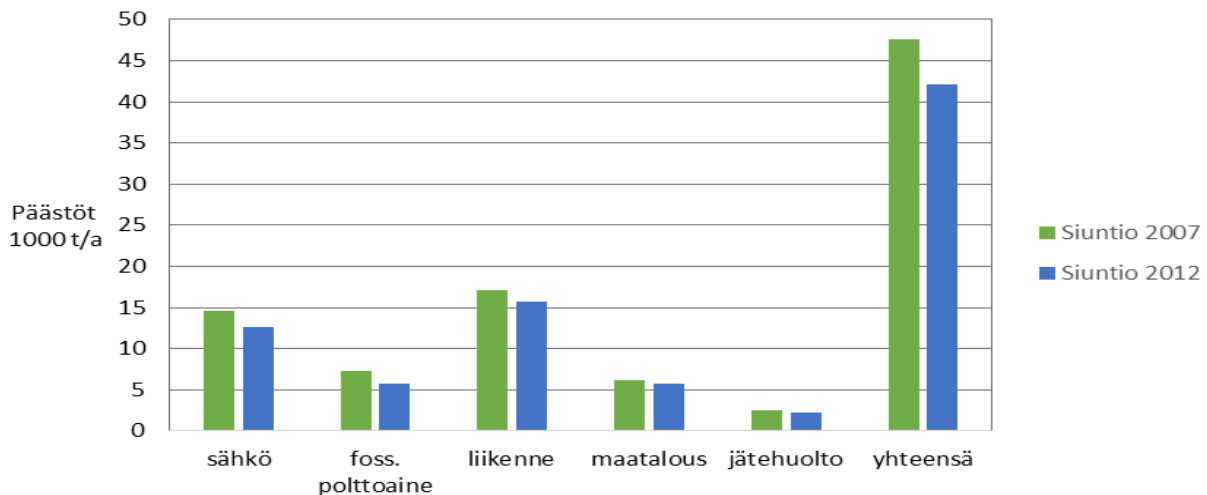
Vuonna 2010 siuntiolaisista 8.-9. luokan oppilaista 60,6% oli sitä mieltä, että koulun fyysisissä työoloissa oli puutteita. Samanaikaisesti tulos Lohjalla oli 62,6% ja koko maassa 56,9%. Vuonna 2013 tyytymättömyys oli kasvanut Siuntiossa 62,8 prosenttiin. Sen sijaan tyytyväisyys oli lisääntynyt Lohjalla (55,5%) ja koko maassa (54,0%).

Lähde: THL Sotkanet

Ilmastotyö

Siuntion kunta tekee suunnitelmallista ilmastotyötä ja pyrkii toimimaan hyvänä esimerkkinä kunnan asukkaille ja yrityksille. Siuntion kunta on päivittänyt vuonna 2015 ilmasto-ohjelmansa. Päivitetty ilmasto-ohjelma on suunniteltu vuoteen 2020. Tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 30 %:lla vuoteen 2020 mennessä vuoden 2007 tasosta. Vuoteen 2012 mennessä Siuntion kasvihuonekaasupäästöt olivat vähentyneet noin 12 % vuoden 2007 tasosta. Kyseisellä aikavälillä suurimmat päästövähennykset olivat tapahtuneet energiasektorilla (sähkö- ja fossiiliset polttoaineet).

KUVA 2: Päästöt Siuntiossa 2007-2012

Kunnan ilmastotyötä ohjaavat kansallisten ilmastotavoitteiden lisäksi erilaisten hankkeiden tuomat lisätavoitteet. Liittyessään HINKU-hankkeeseen vuoden 2012 lopulla kunta sitoutui vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä kansallisia tavoitteita nopeammin. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä keskeistä on energiatehokkuuden lisääminen, josta kunnan energiatehokkuussopimuksessa on määritelty tavoitteita. Siuntio solmi siis työ- ja elinkeinoministeriön kanssa vuoden 2013 helmikuussa kuntien energiatehokkuussopimukseen. Toimilla voidaan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen lisäksi parantaa kunnan toiminnan taloudellisuutta.

HINKU-hanke

Kohti hiilineutraalia kuntaa (HINKU) -hanke on Suomen ympäristökeskuksen koordinoima hanke, jonka avulla yhdessä kunnan, asukkaiden ja yritysten kanssa vähennetään kasvihuonekaasupäästöjä etuajassa kansallisiin ilmastotavoitteisiin nähden. Tavoitteena on vähentää 80 % kasvihuonekaasupäästöjä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Hankkeen välitavoitteeksi on määritelty 15 % päästövähennys vuoteen 2016 mennessä ja 30 % päästövähennys vuoteen 2020 mennessä.

Vuonna 2012 Siuntio liittyi yhdessä Lohjan, Raaseporin ja Hangon kanssa HINKU-hankkeeseen. Yhdessä Länsi-Uudenmaan HINKU-kunnat muodostavat noin 93 000 asukkaan suuruisen alueen, joka on merkittävä osa HINKU-hankkeessa mukana olevien kuntien lähes 300 000 asukkaasta.

Kuntien tavoitteena on osaltaan vaikuttaa kansallisten ilmastotavoitteiden toteutumiseen ja saavuttaa merkittäviä kasvihuonekaasupäästövähennyksiä sekä parantaa erityisesti alueen cleantech-yritysten toimintaedellytyksiä. Länsi-Uudenmaan HINKU-kuntien yhteistyötä koordinoi HINKU-ohjausryhmä. Ohjausryhmä edistää HINKU-kuntien alueellista yhteistyötä sekä mahdollistaa parhaiden käytäntöjen jakamisen. Valtakunnallisella tasolla HINKU-hankkeen toimijat kokoaa yhteen HINKU-foorumi. HINKU-foorumissa ovat edustettuina HINKU-kunnat, ilmastoystävällisiä tuotteita ja palveluja tarjoavat yritykset sekä energia- ja ilmastoalan asiantuntijat.

8. KUNTALAISTEN PALVELUT

Vuonna 2011 valmistuneen sosiaalitaidon kyselytutkimuksessa sekä sosiaali- että terveyspalveluiden osalta tiedusteltiin kuntalaisten näkemyksiä palvelun laadusta yleensä. Kaikki laatutekijät arvioitiin melko huonoiksi tai keskinkertaisiksi. Tilojen esteettömyys ja asiakaspalvelu arvioitiin laatutekijöistä parhaimmiksi niin sosiaali- kuin terveyspalveluissa. Sekä sosiaali- että terveyspalvelujen kohdalla kulkuyhteydet ja palveluohjaus arvioitiin huonoksi. Puolet vastaajista oli tyytymättömiä palveluita koskevaan tiedotukseen ja neuvontaan, ja suunnilleen yhtä moni koki, ettei aikaa saanut palveluihin kohtuullisen odotusajan kuluessa.

Lähde: Länsi-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalito 2011

Sähköinen asiointi on vaikeinta niillä, joilla on eniten palvelujen tarvetta. Siirrettäessä palveluita ja niitä koskevaa tiedotusta internetiin on mietittävä, keiden asiakasryhmien kohdalla tämä heikentää palvelun saatavuutta entisestään. Nuoret osaavat käyttää nettiä tulo- ja koulutustasoon katsomatta, mutta tätä vanhemmilla kuntalaisilla osaamista oli lähinnä niillä, jotka jo muutenkin pärjäsivät hyvin.

Lähde: Länsi-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalito 2011

Osa kuntalaisista elää tilanteessa, joka edellyttää korjaavia palveluita ja mahdollisesti tehostettuja toimenpiteitä. Tulosten perusteella fyysisesti ja psyykkisesti huonoimmin voivat sellaiset kuntalaiset, joille oli kertynyt useita jokapäiväistä elämää vaikeuttavia ongelmia. Nämä kuntalaiset ovat samaan aikaan useiden eri palvelujen tarpeessa. Sekä kunnan että kuntalaisen kannalta apua voidaan tarjota tehokkaimmin silloin kun kuntalaisen tilanne on ensin kartoitettu kokonaisvaltaisesti esimerkiksi moniammatillisesti tehdyn palvelutarvearvion yhteydessä. Näin

kuntalaiselle voidaan tarjota juuri oikeanlaista apua sen sijaan, että sekä palvelujärjestelmää että kuntalaista kuormitetaan pompottelulla ja väärin kohdennetuilla toimenpiteillä.

Lähde: Länsi-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitalo 2011

Sivistyspalvelut

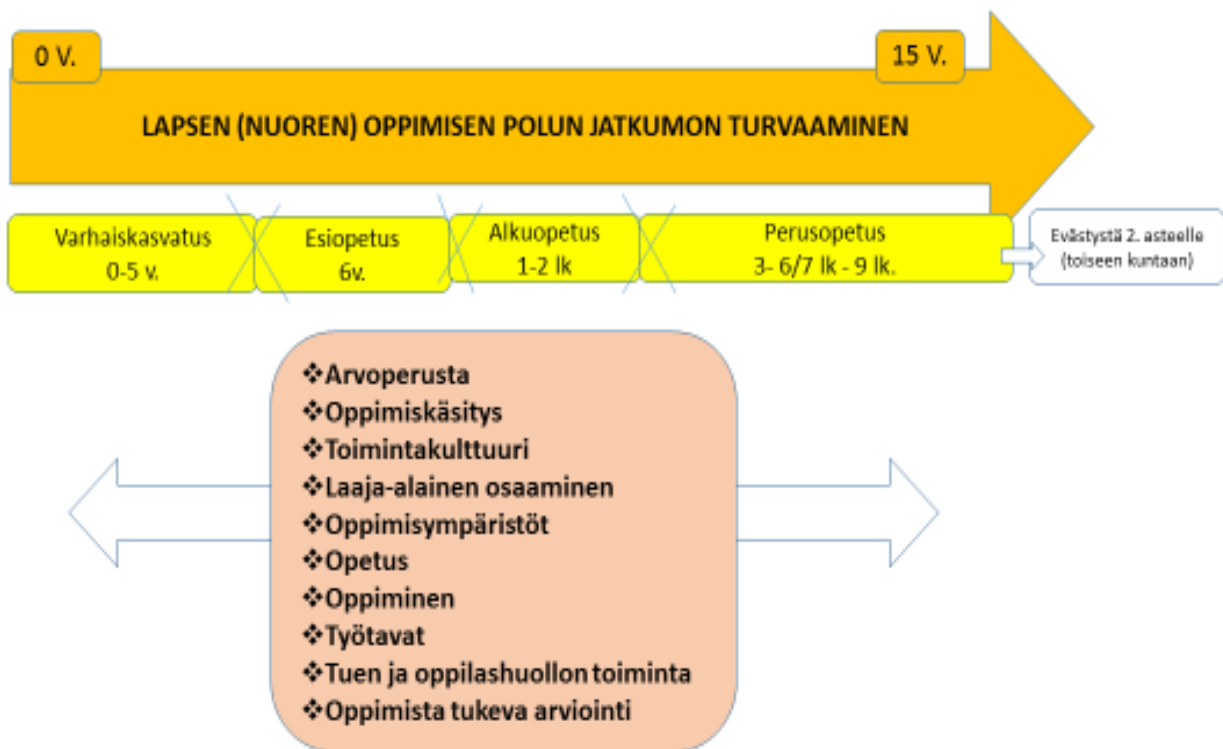
Sivistysosasto on ensisijainen ennaltaehkäisevä hyvinvointipalvelun tuottaja kunnassa.

Sivistysosaston eri palveluissa on eniten asiakaskäyntejä koko kunnan mittakaavassa. Alla olevassa kuvassa on havainnollistettu lapsen ja nuoren kasvun ja kehittymisen polku, joka vaikuttaa myös heidän hyvinvointiinsa.

KUVA 3: Siuntiolaisen lapsen ja nuoren kasvun ja kehittymisen polun jatkumo

Varhaiskasvatus- esiopetus- alkuopetus – perusopetus →

SIUNTIOLAISEN LAPSEN JA NUOREN KASVUN JA KEHITTÄMISEN POLUN JATKUMO

Sosiaalitalon vuonna 2014 tekemän viidesluokkalaisten hyvinvointiselvityksen mukaan Länsi-Uudellamaalla kouluviihtyvyys on hyvä. 77 prosenttia vastaajista piti koulunkäynnistä melko paljon tai hyvin paljon. Koulunkäynnistä pitää melko vähän tai ei ollenkaan yhteensä 22 prosenttia. Pojista koulunkäynnistä pitää melko vähän tai ei ollenkaan 31 prosenttia, kun tytöillä vastaava luku oli 15,5 prosenttia. Vastaajista suurin osa (77%) myös pitää koulutyöhän liittyvää työmäärää sopivana. Vastausten mukaan oppilaiden ja opettajien väliset suhteet koulussa vaikuttivat koulunkäynnistä pitämiseen. 91% vastaajista piti opettajien ja oppilaiden välisiä suhteita hyvinä tai todella hyvinä. Vastaajista 93% oli kotonaan suomea puhuvia.

Lähde: Viidesluokkalaisten hyvinvointiselvitys 2014. Sosiaalitalo.

Sosiaalipalvelut

Vastaajista 86% ilmoitti, ettei ollut käänntynyt lainkaan sosiaalipalveluiden puoleen arkipäiväisissä ongelmissa, kun taas 14% oli käänntynyt näiden palveluiden puoleen ainakin joskus. Vastaajista 73% mukaan sosiaalipalveluiden merkitys arkipäiväisissä ongelmissa on vähäinen. Merkittävimiksi sosiaalipalveluiksi vastaajat arvioivat ikäihmisten kotihoidon ja muut ikäihmisille suunnatut palvelut sekä Kelan palvelut. Näitä palveluita lukuun ottamatta muilla sosiaalipalveluilla arvioitiin useammin olevan vähän kuin paljon merkitystä päivittäisen hyvinvoinnin kannalta. Vähiten merkitystä päivittäisen hyvinvoinnin kannalta vastaajat arvioivat olevan päihdehuollon ja sosiaaliasiamiehen palveluilla. Useimmin toimiviksi kuin toimimattomiksi sosiaalipalveluiksi arvioitiin vammaisten palvelut, ikäihmisten kotihoito, nuorisotyö, sosiaaliasiamiehen palvelut, päihdehuolto, oikeusapu ja Kelan palvelut. Keskimäärin useammin toimimattomiksi kuin toimiviksi taas arvioitiin työvoimapalvelut, toimeentulotuki, lapsiperheiden kotipalvelut, muut ikäihmisten palvelut, lastensuojelutyö ja omaishoidon tuki. Vuoden 2010 selvitykseen verrattuna näkemykset ikäihmisten kotihoidon toimivuudesta ovat Siuntiossa parantuneet (23 prosentista 38 prosenttiin). Kuten terveyspalveluidenkin kohdalla, sosiaalipalveluiden yleinen palvelutaso arvioitiin huomattavasti huonommin toimivaksi kuin itse sosiaalipalvelut. Palveluista tiedottamista ja yleisneuvontaa pidettiin yleisesti enemmän huonona (34%) kuin hyvänä (25%). Siuntiolaisista vastaajista 49% piti yksilöllistä ohjausta ja neuvontaa huonona tai melko huonona. Asiakaspalvelun asiantuntevuuden katsottiin olevan sekä hyvää (35%) että huonona (33%). Vuoden 2010 selvitykseen verrattuna tyytymättömyys on kuitenkin vähentynyt. Palveluiden sujuvuuden arvioinnissa 55% siuntiolaisista arvioi, että aikoja on hyvin saatavilla. Tilojen esteettömyyttä pidettiin enemmän huonona (39%) kuin hyvänä (31%). Sosiaalipalveluiden osalta vastaajat olivat hieman tyytymättömämpiä kulkuyhteyksiin kuin terveyspalveluiden kohdalla. Siuntion tyytymättömyysprosentti oli 84 vuonna 2014. Se oli lisääntynyt vuoden 2010 selvityksen 78 prosentista.

Lähde: Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista 2014

Terveyspalvelut

Sosiaalitaidon teettämässä "Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista 2014" -tutkimuksessa merkittävimpana terveyspalvelun hyvinvoinnin kannalta vastaajat pitivät hammashuoltoa sekä laboratorio- ja röntgentutkimuksia. Vähiten merkittäviä päivittäisen hyvinvoinnin kannalta vastaajien arvion mukaan olivat depressiohoitajan ja muistipoliklinikan palvelut. Vuoden 2010 selvityksessä merkittävimiksi terveyspalveluiksi arvioitiin yleislääkärin ja hammashuollon palvelut sekä laboratorio- ja röntgentutkimukset. Vähiten merkittäviksi silloin arvioitiin potilasasiamiespalvelut ja mielenterveyspalvelut.

Terveyspalveluiden toimivuuden arvioinnissa koko Keski- ja Länsi-Uudellamaalla toimivimmiksi terveyspalvelut koettiin Siuntiossa. Vuosina 2013-2014 vastaanottopalvelut ostettiin Doctagonilta. Sen jälkeen terveyspalveluja on tuottanut Coronaria. Toimivimmiksi terveyspalvelut arvioi yli 75-vuotiaiden ikäryhmä. Kriittisimpiä ikäryhmiä olivat 45-54-vuotiaat ja alle 24-vuotiaat. Toimivimmaksi terveyspalveluksi vastaajat arvioivat äitiys- ja lastenneuvolan sekä laboratorio- ja röntgentutkimukset. Äitiys- ja lastenneuvola arvioitiin toimivimmaksi terveyspalveluksi myös vuonna 2010. Huonoimmin toimivaksi arvioitiin terveyskeskuksen päivystyspalvelut, depressiohoitajan ja mielenterveyden palvelut sekä potilasasiamiespalvelut. Vuonna 2014

tyytyväisyys nousi vuoden 210 33 prosentista peräti 82 prosenttiin. Ylipäättään Siuntiossa tyytyväisyys on noussut erittäin merkittävästi lähes jokaisen terveystalouden kohdalla vuoden 2010 selvitykseen verrattuna.

Vastaajat, jotka arvioivat jollakin terveystaloudella olevan suuri merkitys heidän päivittäisen hyvinvointinsa kannalta, arvioivat useammin kyseisen palvelun toimivaksi kuin ne vastaajat, joille palvelulla ei ollut yhtä suurta merkitystä.

Terveystalouden palvelutason arvioinnissa yleinen palvelutaso koettiin terveystalouden toimivuutta huonommaksi. Siuntiossa tyytyväisyys tiedottamiseen on kasvanut hieman. Terveystalouden asiakaspalvelun tyytyväisyysprosentti oli 70% vuonna 2014. Myös ajan saamisessa tyytyväisyys oli kasvanut 74 prosenttiin edellisen selvityksen 29 prosentista. Sen sijaan alueellisesti tarkasteltuna tyytymättömyimpiä oltiin palvelujen saavutettavuuteen kulkuyhteyksien vuoksi. Vuonna 2014 tyytymättömyä oli 69% vastaajista kun vuonna 2010 tyytymättömyä oli melkein sama määrä 64%.

Lähde: Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista 2014

Muut palvelut

Sivistys, sosiaali- ja terveystalouden lisäksi vastaajilta kysyttiin, kuinka tyytyväisiä he olivat muihin palveluihin asuinkunnassaan. Näitä palveluita olivat julkinen liikenne, kevyen liikenteen väylät, päivittäiset kauppapalvelut, liikuntapaikkojen tarjonta, kulttuuritarjonta ja muut harrastusmahdollisuudet. Yksittäisistä palveluista vastaajat olivat tyytyväisimpiä kunnan ulkoilumahdollisuuksiin ja luontoon (6% tyytymätön tai melko tyytymätön, 84% tyytyväinen tai melko tyytyväinen). Tyytymättömyimpiä vastaajat olivat julkisiin kulkuneuvoihin (79% tyytymättömyä tai melko tyytymättömyä, 6% tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä) ja kevyen liikenteen väyliin (55% tyytymättömyä tai melko tyytymättömyä, 22% tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä). Päivittäisiin kauppapalveluihin Siuntiossa oltiin tyytymättömyä tai melko tyytymättömyä 59% (tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä 15%). Samoin liikuntapaikkojen tarjontaan oltiin enemmän tyytymättömyä (46%) kuin tyytyväisiä (17%). Myös kulttuuritarjonta kunnassa koettiin enemmän tyydyttämättömäksi (59%, tyytyväisiä 18%). Palveluita hankittiin muualta pääasiassa monipuolisempien palveluiden vuoksi (85%) ja siksi, ettei palveluita ollut saatavilla asuinkunnassa (69%).

76% vastaajista ilmoitti hakevansa palveluita asuinkunnan ulkopuolelta (ei hakenut 24%). Pääasiassa kunnan ulkopuolelta haetaan kauppapalveluita (49%) sekä jonkin verran myös liikuntapalveluita (16%), kulttuuripalveluita (7%) ja pankkipalveluita (10%). Siuntiossa yksityisten terveystalouden käyttö on vähentynyt vuodesta 2010 vuoteen 2014 yhteensä 12 prosenttiyksikön verran. Kaikista kyselyyn vastanneista 77% ilmoitti hankkivansa ainakin joskus terveystaloudella asuinkuntansa ulkopuolelta - tosin Siuntiossa palveluja on ostettu harvemmin (52%) kuin muualla. Vastaajan tulotasolla oli vaikutusta yksityisten terveystalouden hankkimisessa. Yleisimpiä yksityiseltä sektorilta hankittuja sosiaali- ja tukipalveluita taas olivat kodin tai pihan kunnossapitoon liittyvät huolto- ja remonttipalvelut, siivouspalvelut ja lastenhoitopalvelut. Vastaajat pitivät terveystalouden merkitystä suurempana kuin sosiaalipalveluiden. Merkittävimpinä terveystalouksina pidettiin hammashuoltoa, laboratorio- ja

röntgentutkimuksia, yleislääkärin palveluita sekä terveyskeskuksen päivystyspalveluita. Sosiaalipalveluista merkittävimpanä pidettiin ikäihmisten kotihoitoa.

Vastaajilta kysyttiin myös valmiuksia sähköiseen asiointiin. Alle 55-vuotiaista yli 90% ilmoitti, että heillä oli paljon tai melko paljon kokemusta internetin käytöstä. Internetin käyttökokemusta oli selkeästi vähiten yli 75-vuotiailla vastaajilla, joista 67% ilmoitti, että heillä oli vain vähän tai ei lainkaan kokemusta internetin käytöstä. Selvitykseen valituista sähköisen asiointin palveluista vastaajat käyttivät ylivoimaisesti useimmin pankkipalveluita.

Lähde: Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista 2014

LÄHTEET

Adamson P. 2013: Child well-being in rich countries. http://www.unicef-irc.org/publications/pdf/rc11_eng.pdf

Hoffrén J., Lemmetyinen I., Pitkä L. 2010: Esiselvitys hyvinvointi-indikaattoreista. Mittareiden vertailu ja kehittämiskohteet. Sitran selvityksiä 32. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot>

Hyvinvointikompassi. <http://www.hyvinvointikompassi.fi>

Inkoo <http://www.inqa.fi>

Kaventaja. Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot>

KELA Kelasto <http://www.kela.fi/kelasto>

Kuntalaisen turvallisempi arki. Sisäasiainministeriö. http://intermin.fi/download/43473_Kuntalaisen_turvallisempi_arki_esite_FINAL.pdf

Lohja <http://www.lohja.fi>

Lohja: Laaja hyvinvointikertomus 2013-2016 <http://hyvinvointikertomus.fi>

Länsi-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitaito 2011 <http://sosiaalitaito.fi/kehittamistoiminta/tiedontuotanto/>

Länsi- ja Keski-Uudenmaan kuntalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista. Sosiaalitaito 2014 <http://sosiaalitaito.fi/kehittamistoiminta/tiedontuotanto/>

Novago yrityskehitys. Jukka Ollilan toimittamat tilastot 21.10.2015

Oulun yliopisto: Liikuntakaavoitus <http://www.liikuntakaavoitus.fi/>

Perttilä K., Orre S., Koskinen S., Rimpelä M. 2010: Kuntien hyvinvointikertomus –hankkeen asiantuntijoiden työryhmä. Hyvinvoinnin määritelmä hyväksyttiin kyseisen työryhmän kokouksessa

Samuli I. Saarni ja Sami Pirkola: Duodecim 2010; 126 (19) : 2265-73. Psykiatristen potilaiden elämänlaatu

Siren R. 2005: Alkoholit väkivaltilanteissa. Teoksessa Suomalaiset väkivallan uhreina. Tuloksia 1980-2003 kansallisista uhrihaastattelututkimuksista. Helsinki, Oikeuspoliittinen laitos

Siuntio <http://siuntio.fi>

Siuntion kunta: Talousarvio – Budget 2015, Taloussuunnitelma – Ekonomiplan 2016-2018

Terve ja hyvinvoiva LOST - Lohjan, Siuntion, Inkoon ja Karjalohjan hyvinvointiohjelma 2010. http://www.lohja.fi/Liitetiedostot/Etusivun_liitetiedostot/tervejahyvinvoivaLost_ohjelma_2_.pdf

Tilastokeskus. <http://tilastokeskus.fi>

THL Sotkanet <https://www.sotkanet.fi/sotkanet/fi/index>

Vaarama M., Moisio P., Karvonen S. (toim.): Suomalaisen hyvinvointi 2010. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. http://kunnat.net/fi/palvelualueet/demokratia/osallistuminen/vallakas/Documents/Vallakas_-_kuntalaisen_vaikuttamisopas.pdf

Vallakas – Kuntalaisen vaikuttamisopas. Kuntaliitto 2009.

http://kunnat.net/fi/palvelualueet/demokratia/osallistuminen/vallakas/Dokuments/Vallakas_-_kuntalaisen_vaikuttamisopas.pdf

Viidesluokkalaisten hyvinvointiselvitys 2014. Sosiaalitaito. <http://sosiaalitaito.fi/kehittamistoiminta/tiedontuotanto/>

OSA I PÄÄTTYVÄN VALTUUSTOKAUDEN ARVIOINTI

2. Keskeiset opit ja evästyksset päättyvältä valtuustokaudelta

Hyvinvointikertomus kattaa kaksi valtuustokautta 2009-2012 ja 2013-2017. Jälkimmäinen on vielä kesken. Keskeiset opit kootaan myöhemmin.

Ikääntyneiden laatusuosituksen mukainen optimaalinen palveluverkko sen sijaan on jo tiedossa. Alla oleva taulukko on osa kohdan ”5. Suunnitelma hyvinvoinnin edistämistä tulevalla valtuustokaudella” suunnitelmaa:

(*) Ikääntyneiden laatusuosituksen mukainen optimaalinen palveluverkko

	Siuntio 10/2015	Laatusuositus	Toimenpiteet	Vastuu	Mittarit
Kotona asuvat 75v täyttäneet	93,2%	91-92%	lisätä kunnan liikuntamuotoja ikäihmisille	-hoitopalvelupäällikkö -vapaa-ajan päällikkö	laatusuositus toteutuu
Säännöllistä kotihoitoa saavat 75v täyttäneet	11,8%	13-14%	-välittömän asiakastyöajan kehittäminen -lisää kuntoutusresursseja kotihoidon asiakkaille	-kotihoiton esimies	-toiminnan-ohjausjärjestelmä - laatusuositus toteutuu
Omaishoidon tuen piirissä olevat 75v täyttäneet	5,3%	6-7%	omaishoitajien hyvinvoinnin edistäminen	-kotihoiton esimies -sosiaali-ohjaaja -hoitopalvelupäällikkö	COPE arviointi
Tehostetussa palveluasumisessa olevat 75v täyttäneet	6,2%	6-7%	SAS –ryhmän kriteereiden mukainen toiminta	-hoitopalvelupäällikkö	laatusuositus toteutuu
Ympäri vuorokautisessa laitoshoidossa olevat 75v täyttäneet	0,6%	2-3%	riittävä ja tehokas kuntoutus	-hoitopalvelupäällikkö -osastonhoitaja	laatusuositus toteutuu

OSA II TULEVAN VALTUUSTOKAUDEN SUUNNITTELU

3. Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

VISIO 2030

Siuntio on luonnonläheinen, elinympäristöltään turvallinen elävästi kaksikielinen kunta metropolialueen äärellä. Se tarjoaa asukkailleen, henkilöstölleen ja yrityksille kestävän ja laadukkaan asuin- ja toimintaympäristön.

STRATEGISET TAVOITTEET

1. Talous ja päätöksenteko

Kunnan toiminta on taloudelliset, toiminnallisesti ja vaikuttavuudeltaan kestävällä pohjalla ja noudattaa talouden tasapainotusohjelmaa. Kunnan toiminta- ja päätöksentekoodellytykset turvataan suunnitelmallisella ja järkevällä talouden pidolla

2. Palvelut

Peruspalvelut järjestetään ja tuotetaan palvelu- sekä infrastruktuuritarpeet ennakoiden. Palvelutuotannon vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tehokkuutta seurataan ja kehitetään suunnitelmallisesti. Kunta osallistuu aktiivisesti seudulliseen yhteistyöhön ja tekee yhteistyötä alueen muiden toimijoiden kanssa.

3. Yhdyskuntarakenne

Kunta suunnittelee yhdyskuntarakennettaan kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti ottaen huomioon ympäristön hyvinvoinnin. Hallitusti kasvava asutus ohjataan olemassa olevan palveluverkoston läheisyyteen.

4. Henkilöstö

Kunta vastuullisena työnantajana edistää henkilöstönsä työhyvinvointia sekä henkilökunnan osaamisen kokonaisvaltaista huomioimista ja kehittämistä. Samalla kunta huolehtii houkuttelevuudestaan työnantajana.

ARVOT

1. Tasavertaisuus 2. Turvallisuus 3. Vastuullisuus 4. Uudistuminen 5. Kumppanuus

Lähde: Talousarvio 2015

Sivistysosastolle on lisätty arvoiksi vielä suvaitsevaisuus ja syrjäytymisen ehkäisy.

4. Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat ja suunnitelmat

HALLINTO

- Siuntion kunnan kehittämisstrategia (2013)
- Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätös (2014–2018)
- Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma (2014)
- Riskienhallintasuunnitelma (luonnos 2014)
- Sisätyöryhmän toimintamalli (2014)
- Siuntion kunnan päihdeohjelma (2012)
- Siuntion kunnan strategia (2013)
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma (2011)
- Työsuojelu toimintaohjelma 2014 (2013)
- Valmiussuunnitelma (2012)

TEKNINEN

- Ilmasto-ohjelma (2015)
- Inkoon ja Siuntion liikenneturvallisuussuunnitelma (2008)
- Päivittäistavarahuollon varautumis- ja jatkuvuussuunnitelma (menossa TEKNLTK 1.12.2015)
- Siuntion liikennepalvelujen hankinnan kehittäminen (2013)
- Siuntion kunnan ympäristönsuojelumääräykset (2015)
- Kaavoitusohjelma vuosille 2015-2021 (2015)
- Maapoliittinen ohjelma (2014)
- Rakennusjärjestys (2002/ Päivitys vuoden 2016 aikana)
- Turvallisuussuunnitelma (luonnos lausuntokierroksella, hyväksyttäväksi KH+KV 2016 aikana)

SIVISTYS

- Varhaiskasvatussuunnitelma (2012)
- Esiopetuksen opetussuunnitelma (2016)
- Perusopetuksen opetussuunnitelma (2016)
- Päiväkotien ja koulujen turvallisuus- ja kriisisuunnitelmat (2008, päivitys tarpeen mukaan)
- Oppilashuoltosuunnitelma (2015, sis. kiusaamisen vastaisen suunnitelman)
- Kirjastostrategia (2016)
- Liikuntastrategia (2016)
- Nuorisotoimen strategia (2016)
- TVT-strategia (2016)
- Yhdenvertaisuussuunnitelma (2016)

PERUSTURVA

- Asumispalveluyksiköiden Azalean ja Villa Charlotta toimintasuunnitelma (2013–2014)
- Laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden suunnitelma (2013)
- Siuntion kotihoito ja tukipalvelut sekä vanhusten päivätoiminta toimintasuunnitelma (2013–2014)
- Siuntion kunnan perusturvan laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden suunnitelma (2013)
- Siuntion vammaisneuvoston toimintasuunnitelma (vuosille 2013–2016)
- Siuntion vuodeosaston, Siuntion terveysaseman, Azalean turvallisuussuunnitelma (2014)

- Siuntion vuodeosaston toimintasuunnitelma (2013–2014)
- Vanhuspalveluiden toimintasuunnitelma (2013–2014)

5. Suunnitelma hyvinvoinnin edistämisestä alkavalla valtuustokaudella

1) Painopistealue ja kehittämiskohde		
TALOUS JA PÄÄTÖKSENTEKO		
Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Arviointimittarit
Kunnan toiminta on taloudellisesti, toiminnallisesti ja vaikuttavuudeltaan kestäväällä pohjalla ja noudattaa talousarviota. Kunnan toiminta- ja päätöksentekoodellytykset turvataan suunnitelmallisella ja järkevällä talouden pidolla.	<ol style="list-style-type: none">1) Hallintosääntö-uudistus2) LEAN-hankkeet3) Toiminta-prosessien ja tietojärjestelmien kehittäminen ja tehokkaampi hyödyntäminen, toimintaprosessien sähköistäminen4) Kuntalaisten mahdollisuus vaikuttaa	<ol style="list-style-type: none">1) Uudistettu hallintosääntö hyväksytty vuoden 2016 aikana2) - CAF - hankkeiden tuomat muutokset/ säästöt - talousarvion toteutuminen3) Asianhallintaohjelmiston ja –prosessien kehittäminen ja sähköisiin kokoksiin siirtyminen vuoden 2015 aikana.4) - kriteerit ja tehtävät laadittu (esim. nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto) - asiakaspalaute

2) Painopistealue ja kehittämiskohde		
PALVELUT		
Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Arviointimittarit
Peruspalvelut järjestetään ja tuotetaan palvelu- sekä infrastruktuuritarpeet ennakoiden. Palvelutuotannon vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tehokkuutta seurataan ja kehitetään suunnitelmallisesti. Kunta osallistuu aktiivisesti seudulliseen yhteistyöhön ja	<ol style="list-style-type: none">1) Palveluverkon päivittäminen ja uudistaminen siten että se vastaa kuntalaisten tarpeita2) Kansallisen palveluvaakan käyttöönotto3) Työllistämispalveluiden tehostaminen4) Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatiminen	<ol style="list-style-type: none">1) - asiakaspalaute - vuokra-kustannusten vähäneminen - henkilöstön työnkuvien tarkastaminen ja tehostaminen2) - THL tuottama tilastotieto - asiakastyytyväisyyskyselyt

<p>tekee yhteistyötä alueen muiden toimijoiden kanssa.</p>	<p>5) Kouluruokailun kehittäminen</p> <p>6) Helpottaa mielenterveys- ja päihdetyön asiakkaan hoitopääsyä ja taata jokaiselle tarvitsevalle asianmukainen hoito ja ennaltaehkäisevät palvelut</p> <p>7) Ikääntyneiden laatusuosituksen mukainen optimaalinen palveluverkko (*)</p> <p>8) Joukkoliikenne</p> <p>9) Asukkaat tuetaan ottamaan vastuutta omasta hyvinvoinnista</p>	<p>3) - työttömien seuranta - työttömien määrä vähenee</p> <p>4) –</p> <p>5) Kyselyiden tulokset</p> <p>6) - päihteiden käytön seuranta - kuntalaiskyselyt - uudet yhteistyömuodot</p> <p>7) ks. erillinen taulukko (*)</p> <p>8) -toimivat aikataulut -palveluiden saavutettavuus</p> <p>9) - kuntalaisten oman terveyden ja hyvinvoinnin ylläpito - kuntalaiskyselyt</p>
--	--	--

3) Painopistealue ja kehittämiskohde		
YHDYSKUNTARAKENNE		
Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Arviointimittarit
<p>Kunta suunnittelee yhdyskuntarakennettaan kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti ottaen huomioon ympäristön hyvinvoinnin. Hallitusti kasvava asutus ohjataan olemassa olevan palveluverkoston läheisyyteen.</p>	<p><u>Kaikki osastot:</u> -osastojen välinen yhteistyö investointitarpeiden kasvaessa</p> <p><u>Sivistysosasto:</u> -Sivistysosasto tuottaa tekniselle osastolle asiantuntijainformaatiota yhdyskuntarakenteen suunnittelun tueksi, millä varmistetaan mm. palveluiden tarjoamisen alueellinen tasapuolisuus sekä hyvinvoinnin tukeminen.</p>	<p><u>Kaikki osastot:</u> -investointi-prosessin uudistaminen ja kuvaaminen</p> <p><u>Sivistysosasto:</u> -</p> <p><u>Tekninen osasto:</u> 1) Kaavoitusohjelman mukainen kaavoitus on suoritettu 2) Taajama-asteen nostaminen 3) Uudet rakennukset ovat</p>

	<u>Tekninen osasto:</u> 1) Kaavoitusohjelman ajan tasalla pitäminen 2) Maapoliittisen ohjelman toimenpiteet 3) Rakennusjärjestyksen uusiminen 4) Ympäristönsuojelu, 5) HINKU-hanke	energiatehokkaita 4) Ympäristön- suojelumääräyksiä luominen ja toiminnan valvominen 5) Päästöt vähenevät 30% vuoden 2007 tasosta vuoteen 2020
--	---	--

4) Painopistealue ja kehittämiskohde		
HENKILÖSTÖ		
Tavoitteet	Toimenpiteet ja vastuutaho	Arviointimittarit
Kunta vastuullisena työnantajana edistää henkilöstönsä työhyvinvointia sekä henkilökunnan osaamisen kokonaisvaltaista huomioimista ja kehittämistä. Samalla kunta huolehtii houkuttelevuudestaan työnantajana.	1) Työhyvinvointikysely joka toinen vuosi ja siihen liittyvät työhyvinvoinnin kehittämistoimenpiteet ja niiden seuranta 2) Koulutus-suunnitelma 3) Palvelujen ja palvelutuotannon kehittäminen poikkihallinnollisen yhteistyön kautta 4) Sähköisten järjestelmien kehittäminen	1) Valittujen työhyvinvoinnin kehittämistoimenpiteiden toteutumisen seuranta yksikkötasolla, tulosten numeraalinen paraneminen 2) Koulutussuunnitelman toteutuminen osasto- ja yksikkötasolla 3) Seurataan, että päätösten valmisteluprosessi toteutetaan yhdessä ja avoimesti henkilöstön kanssa 4) Sähköinen järjestelmä on otettu käyttöön

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

6. Valtuustokausittaisen hyvinvointikertomuksen hyväksyminen

Hyväksytty valtuustossa osaksi kunnan toiminnan ja talouden suunnitelmaa xx.xx.2016